

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΖ΄.

Τῆς 10 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ Ἰανουαρίου μηνός τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, καὶ εὑρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι τριάκοντα, ἀπόντες δὲ δέκα.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα πρᾶξεα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος, κοινοποιήσας εἰς τὴν συνέλευσιν τὴν ἀποδίδωσιν τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης Φλώρου Γρίβα, προσέθηκεν, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ἐκλεχθῇ κατὰ τὸ σύνθηρος ἐπιτροπὴ παρὰ τῆς συνελεύσεως διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ μακαρίτου, καὶ νὰ παρακολουθήσωσιν εἰς τὴν ἐκπορὰν ὅσοι ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων θέλουσι.

Δύο δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ἐπειδὴ ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων εἶναι μέλος τοῦ ὅλου σώματος τῆς συνελεύσεως, ὑποτίθεται ὅτι πάντες οἱ πληρεξούσιοι ἔχουσι τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ συνοδεύσωσι τὸ λείψανον τοῦ μακαρίτου, ἐπομένως ἡ ἐκλογὴ τῆς ἐπιτροπῆς καθίσταται περιττή.

Ἡ συνέλευσις παρεδέχθη τῶν τελευταίων τούτων τὴν γνώμην.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων ἐξέφρασαν αὐτῷ, ἵνα μὴ προχωρήσῃ σήμερον ἡ συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 3 ἄρθρου, διότι δὲν θέλει ἔχει τὸν ἀπαιτούμενον εἰς τοῦτο χρόνον.

Πολλοὶ συνήνεσαν εἰς τὸν λόγον τοῦ Προέδρου.

Εἰς δὲ τῶν πληρεξουσίων προσέθηκεν, ὅτι εἶναι καλὸν ἐν τούτῳ τὸ μεταξὺ νὰ καταγίνωσιν οἱ δόντες τροπολογίας εἰς τὸ νὰ συγχωνεύσωσιν αὐτὰς εἰς ὀλιγωτέρας ὅσον ἔνεστι.

Ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἀντεκρούσθη.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος εἶπεν ὅτι εἰς τῶν πληρεξουσίων Ἀθηνῶν ὁ Κ. Μακρυγιάννης ἐκλεχθεὶς καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Λαιδωρικίου ὡς πληρεξούσιος, ἐπειδὴ ἐδέχθη τὴν πρώτην ἐκλογὴν ἐμεινε κενὴ ἡ θέσις του εἰς τὴν δευτέραν, πρὸς ἀναπλήρωσιν δὲ ταύτης ἦλθεν ἤδη ἐνταῦθα ὁ ἀμέσως ἐπιλαχὼν κύριος Ἰω. Σαφάκας, ὅτις κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα εἶναι δεκτὸς, καὶ πρέπει

νά ὁμόσῃ εἰς τὴν ἐπιούσαν συνεδρίαν τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὄρκον.

Εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι εἰμὲν τὰ τῆς ἐκλογῆς ἔγγραφα συνιστῶσιν αὐτὸν ὡς ἀναπληρωματικόν, τότε βεβαίως εἶναι δεκτός, εἰδὲ ἀπλῶς ὡς ἐπιλαχόντα, ἀμφιβάλλει ἂν ᾖναι δεκτός.

Ἀντεπαρτήρησαν ἄλλοι, ὅτι τοῦτο εἶναι ἤδη προδεδικασμένον ἐπὶ τῶν πληρεξουσίων τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ ἄλλων, ἐπομένως δὲν εἶναι οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἐπιλαχὼν εἶναι δεκτός ὡς πληρεξούσιος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τῶν τελευταίων τὴν γνώμην.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ἐπειδὴ ἡ συνέλευσις δὲν θέλει ἔχει σήμερον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς συζήτησιν τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ συντάγματος, καὶ ἐπειδὴ εἶναι δύο ὑποθέσεις ἐκκρεμεῖς 1.) ἡ πρότασις τῶν πληρεξουσίων Τριπόλεως τοῦ νὰ προταχθῇ τοῦ συντάγματος ἄρθρον περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς νομοὺς, ἐπαρχίας καὶ δήμους, καὶ 2.) αἱ ἀναφοραὶ τῶν Σπαρτιατῶν τοῦ ν' ἀπαλλαχθῇ ἡ Λακωνία τῆς φορολογίας, εἶναι καλὸν νὰ ἐν-ασχοληθῇ σήμερον ἡ συνέλευσις εἰς ταύτας.

Παραδεχθείσης τῆς συνελεύσεως τὰ παρὰ τοῦ Προέδρου λελεγμένα, εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνω τὴν τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως πρότασιν.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων εἶπον ὅτι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι εὐλογος καὶ εἰς πάντας δεκτή. Ἡ τοιούτη διαίρεσις ὡς ἀρίστη ἐφεύρεσις τῶν τελευταίων χρόνων, ἐφηρμόσθη ἐπιτυχῶς οὐ μόνον εἰς τὰ συνταγματικά, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μοναρχικά Κράτη· ἐπομένως αὐτὴν πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀνευ δισταγμοῦ καὶ νὰ προτάξωμεν τοῦ συντάγματος.

Παρετήρησεν ὅμως ἄλλος, ὅτι ἂν καὶ δὲν ᾖναι ἐναντίος εἰς τὴν γνώμην τοῦ προτείναντος ὡς πρὸς τὴν ιδέαν, νομίζει ὅμως, ὅτι πᾶν ἀντικείμενον τοῦ συντάγματος δὲν πρέπει ν' ἀποφασίζηται ἐκ τοῦ προχείρου ἀλλὰ μεθ' ὥριμον σκέψιν, διότι ὅσα περιέχονται εἰς αὐτὸ, εἰσὶν ἀμετάβλητα.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσεν, ὅτι τοῦτο, καθ' ὃ διοικητικόν, δὲν εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως καὶ πρέπει ν' ἀνχτεθῇ εἰς τὰς βουλὰς.

Ὁ προτείνας εἶπε, τὴν διαίρεσιν ταύτην παραδέχεται καὶ αὐτὸ τὸ σχέδιον τοῦ συντάγματος εἰς τὸ περὶ ἐκλογῆς μέρος, ὥστε οὐδὲν τὸ κωλύον νὰ τεθῇ ἐνταῦθα. Τὸ δημοτικὸν σύστημα ἀπεδείχθη καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας τοιοῦτον, ὥστε πρέπει παντὶ σθένει νὰ τηρήσωμεν αὐτό. Ἡ δὲ κατ' ἐπαρχίας καὶ νομοὺς διαίρεσις εἶναι σύμφωνος τῷ ἀντιπροσωπικῷ συστήματι καὶ εὐκο-

λύνει τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν. Τὴν τοιαύτην διαίρεσιν καὶ δημοσιογράφοι καὶ ἄλλοι ἰδιῶται ἐζήτησαν μέχρι τοῦδε.

Ἐν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἂν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε πείρα συνιστᾷ ὡς εὐμέθοδον τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δὲν ἐνόμισεν ὅμως πρέπον νὰ κάμῃ μνείαν περὶ αὐτῆς εἰς τὸ σύνταγμα, μὴ τοι ᾔθελε δεσμεύσει τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Καταχωρίζοντες αὐτὴν εἰς τὸ σύνταγμα, ᾔθελαν παραδεχθῆ δύο βεβημένους διοικητικῆς δικαιοδοσίας. Τίς δὲ γινώσκει, ἐὰν τοῦτο ᾔναι σύμφωνον μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸν πληθυσμὸν, τὴν ἑκτασιν καὶ τοὺς οἰκονομικοὺς τοῦ πόρους; Τίς εἶδεν, ἂν νεωτέρα πείρα δὲν καταδείξει ἀπλούστερον σύστημα; Εἰς δὲ τὸ περὶ βουλῶν μέρος ἐπραγματεύθη ἡ ἐπιτροπὴ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου μόνον κατὰ πρόληψιν ὑποθέτουσα, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ Νομαρχικὸν σύστημα, ὡς καὶ περὶ Ναυάρχων κλπ. μὴ ἐξετάσασα περαιτέρω, ἂν σήμερον ὑπάρχουσι Ναύαρχοι κτλ. Διαίρεσις τις βεβαίως θέλει λάβει χώραν, διότι ἄλλως δὲν κινεῖται ἡ διοικητικὴ μηχανή, ἀλλ' αὕτη εἶναι ἔργον ὅλως διοικητικόν, καὶ πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰς βουλὰς, αἵτινες καὶ τὸν χρόνον καὶ τοὺς τρόπους τοῦ νὰ σκερθῶσιν ὠρίμως θέλουσιν εἶχει.

Ἐνταῦθα ἄλλη πάλιν γνώμη ὑπὸ ἄλλων ἐπροτάθη, τοῦ νὰ γίνῃ μὲν μνεία εἰς τὸ σύνταγμα περὶ τῆς ὑποίας πρόκειται διαιρέσεως, ἀλλὰ νὰ δοθῇ εἰς τὰς βουλὰς ἡ ἐξουσία τοῦ νὰ τροποποιήσωσι τοῦτο, ἂν ἡ πείρα ᾔθελεν ἀναδείξῃ ἀναγκαίαν τὴν τροποποίησιν. Ἄλλοι δ' εὐρίσκουσι καταλληλοτέραν τὴν μνείαν τῆς διαιρέσεως εἰς τὸ περὶ ἐκλογῆς μέρος.

Ἀντεπαρατηρήθη ὅμως, ὅτι ἂν δοθῇ εἰς τὰς βουλὰς ἄδεια τῆς τροποποιήσεως εἶναι περιττὸν πλεόν νὰ διαληφθῇ περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς τὸ σύνταγμα. Ὁριστικῶς δὲ νὰ γίνῃ μνεία περὶ αὐτῆς δὲν εἶναι φρόνημον, διότι ἀγνοεῖται ἡ μέλλουσα τῆς Ἑλλάδος τύχη. Εἰς τὴν τοιαύτην ἐπομένως ἀμφιβολίαν εἶναι καλὸν νὰ μὴ γένη οὐδόλως μνεία τῆς διαιρέσεως ταύτης.

Ἄλλος πάλιν ἐπρότεινε νὰ ἐκφρασθῇ εἰς τὸ σύνταγμα ὅτι πάντοτε ὑπῆρξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ ὑπάρξῃ, τούτεστιν ὅτι τὸ Κράτος διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους, διότι ἡ διαίρεσις αὕτη δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ διοικητικὸν σύστημα, ὡς τινες ὑπέλαβον· δύναται δὲ νὰ προστεθῇ, ὅτι δι' ἰδιαιτέρου νόμου θέλει κανονισθῇ ἡ ἑνώσις καὶ συγχώνεσις διαφόρων δήμων κτλ.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀντεκρούσθη παρ' ἄλλων νομιζόντων ὅτι αὕτη δὲν ἐκφράζεται ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι θέλει ὑπάρξῃ πάντοτε διαίρεσις τις· ἀλλὰ τοῦτο κἀνείς δὲν ἀρνεῖται, διότι ἄλλως

πῶς θέλει διοικηθῇ τὸ Κράτος; Ἐνταῦθα ὁμῶς πρόκειται περὶ διαιρέσεως, ἥτις θέλει χρησιμεύσει ὡς βάσις εἰς τὸ μέλλον διοικητικὸν σύστημα, καὶ ταύτην ἡ συνέλευσις δὲν δύναται νὰ προσδιορίσῃ σήμερον.

Ὁ προτείνας καὶ ἐκ τρίτου λαλήσας ἀδεία τῆς Συνελεύσεως, παρετήρησεν ὅτι αἱ Βουλαὶ δὲν ἔχουσιν εἰμὴ τὰ παρὰ τῆς Συνελεύσεως διαγεγραμμένα ν' ἀκολουθήσωσιν. Ἡ πείρα σήμερον βεβαιοῖ ὅτι ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι ἡ ὀρθότερα. Ἐπομένως πρέπει ν' ἀσπασθῶμεν αὐτὴν καὶ νὰ ἐπιτρέψωμεν συγχρόνως εἰς τὰς Βουλὰς νὰ τροποποιήσῃ ταύτην, καθ' ὃν τρόπον ἡ πείρα ἔθελε διδάξει.

Ἀντεπαρτηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι διὰ ν' ἀποφασίσῃ ἐν γνώσει περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν διοικητικὴν καὶ οικονομικὴν τοῦ Κράτους κατάστασιν καὶ τὰ σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὠφελήματα τοῦ νομαρχικοῦ συστήματος. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἔργον διοικητικῶν ἀρχῶν, ἔργα τῶν Βουλῶν. Ἡ Συνέλευσις ἐπ' ἀδήλον νομοθετοῦσα, δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς ἀθεράπευτα σφάλματα, διότι ἡ διαίρεσις αὕτη θέλει ἔχει συνεπείας εἰς τὸ μέλλον, θέλει χρησιμεύσει ὡς βάσις τοῦ διοικητικοῦ συστήματος. Τὸ νομαρχικὸν σύστημα ἄλλην ἄλλοτε εἶχε σημασίαν, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἀντιπροσωπία, καὶ διὰ τῶν νομαρχικῶν συμβουλίων ἐφρόνει πᾶς τις, ὅτι ἐδύνατο ὁ λαὸς νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἀνάγκας του· ἀλλὰ σήμερον δὲν εἴμεθα πλέον εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν, ἐπομένως οὔτε τὰ ὠφελήματα τοῦ νομαρχικοῦ συστήματος εἶναι ὅμοια. Τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τὰ μὲν τῶν Συνταγμάτων τῆς Εὐρώπης δὲν περιέχουσιν οὐδόλως, τὰ δὲ οὐ μόνον αὐτὴν ἐπέχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπαριθμήσιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπαρχιῶν, πλὴν δι' ἄλλους λόγους. Διάφοροι ὑπὸ διαφόρων γνώμαι ἐπρότάθησαν ἀλλ' ἀσύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας. Ὅσα μὲν περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς νομοὺς καὶ ἐπαρχίας ἐρρέθησαν, εἶναι ἀνοίκεια εἰς τὴν Συνέλευσιν, μὴ ἔχουσιν τὴν προσήκουσαν διοικητικὴν πείραν. Ὅσον δὲ περὶ τῶν δήμων ταῦτα εἰσὶν ἀληθῆ καὶ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ πρέπει νὰ γίνῃ λόγος περὶ αὐτῶν, ὥστε νὰ ἀσφαλίσθῃ τὸ ἰερόν καὶ τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ὠφέλιμον δημοτικὸν σύστημα.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀπεφασίσθη νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, καὶ ἐτέθη οὕτω·

« Νὰ τεθῇ ἄρθρον περὶ διαιρέσεως τοῦ Κράτους ἐντὺς τοῦ Συντάγματος ἢ ὄχι; » Ἐλύθη δὲ ἀποφατικῶς διὰ ψήφων 114 πρὸς 59.

Τότε ὁ πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη νὰ

τεθῆ, ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ἄρθρον περὶ διακρίσεως τοῦ Κράτους.

Παρατηρήσαντος τέλος ἐνὸς τῶν πληρεξουσίων τυπογραφικά τινα σφάλματα ἐπὶ τῆς τροποποιήσεώς του εἰς τὸ 3 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, διελύθη ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθέκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΓΑΞΑΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δρ. Ν. Δρόσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δουκός.

ΣΥΝΕΔΙΑΣΙΣ ΚΗ'.

Τῆς 11 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακισιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ τρίτῃ, συνελθόντων τῶν κυρίων πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὑρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων τριάκοντα πέντε, ἀπόντων δὲ πέντε, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅπῃα, γεγόμενα παρδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως πάσης συζητήσεως, εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι ἐνεργήθησαν κατ' αὐτὰς ἀποπομπαὶ τινες ἐκτὸς τῆς πρωτενούσης, καὶ ἐζήτησεν ἐξήγησιν τῆς αἰτίας τῶν ἀποπομπῶν, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ ἀποπεμφθέντες εἶναι ἐκ τῶν ὑπογεγραμμένων εἰς τὴν πρὸς τὴν Συνέλευσιν δοθείσαν ἀναφορὰν κατὰ τῶν εἰς τὰς δημοσίους θέσεις εἰσαχθέντων νεήλιδων.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσεν· ὅτι ἀπορεῖ πῶς τοῦτο ἔλαβε χώραν, ἐνῶ ἄλλοτε ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου διεβεβαίωσε τὴν Συνέλευσιν, ὅτι οὔτε ἔγειναν, οὔτε γίνονται προγραφαί.

Ὁ πληρεξούσιος Κρητῶν καὶ ὁροῦραρχος τῆς Συνελεύσεως

διεβεβαίωσεν αὐτήν, ὅτι τὸ ἀστυνομικὸν τοῦτο μέτρον ἐλήφθη παρ' αὐτοῦ διὰ νὰ προλάβῃ ὀχλαγωγικὰ κινήματα, τὰ ὅποια ἐπληροφορήθη, ὅτι ἐνῆργουν οἱ ἀποπεμπθέντες κατὰ τὰς προλαβούσας δύο συνεδριάσεις εἰς τὸ ἀκροατήριον ὅτι τοιαῦτα προκαταληπτικὰ μέτρα, καὶ ἄλλοτε ληφθέντα, εἶναι μάλιστα ἀναγκαῖον, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ τηρηθῇ τῆς πρωτεύουσας καὶ τῆς Συνελεύσεως ἡ ἰσυχία. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δὲν ἐξορίζονται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀργοὶ διατρέχοντες ἐνταῦθα ταραττοῦσι τὴν ἰσυχίαν τῶν πολιτῶν, πέμπονται εἰς τὰς ἐπαρχίας των.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰπουργικοῦ Συμβουλίου παρετήρησεν, ὅτι εἶναι εἰς ἀγνοίαν ὅλως τοῦ πράγματος· ἂν ὅμως ἡ Συνέλευσις ἤθελε λάβει μικρὰ ὑπομονὴν ἤθελε πληροφωρηθῇ περὶ πάντων τούτων παρ' αὐτοῦ τοῦ φρουράρχου.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν ὅτι ἡ βαρεῖα εὐθύνη, ἣτις ἐπίκειται εἰς τὸν φρούραρχον τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς πρωτεύουσας δικαιοσύνης αὐτὸν εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ τοιαῦτα προκαταληπτικὰ μέτρα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἰσυχίας καὶ εὐταξίας τῶν συνεδριάσεων· ὁ Πρόεδρος ἐπρόσθεσεν ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο εἶναι μάλιστα ἐπαινετὸς ὁ φρούραρχος τῆς Συνελεύσεως, διότι ἐπαγρυπνεῖ κατὰ τὸ δέον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἰσυχίας τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνίγγειλεν ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ συζήτησις τῶν διαφόρων τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος, καὶ παρετήρησεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ὅτι πρέπει μεθ' ἰσυχίας νὰ περάνωσι τὴν συζήτησιν, χωρὶς ποτὲ νὰ διακόπτεται ὁ ἀγορεύων, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος θέλει προσέχει, ὥστε ὁσάκις παρεκτραπῇ τις, νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὸ πρὶν κείμενον. Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πληρεξουσίου εἶπεν· οὔτε κατὰ τὸν ἀγῶνα, οὔτε μετὰ ταῦτα ὑπῆρξέ ποτε διάκρισις μεταξὺ αὐτοχθόνων καὶ ἑτεροχθόνων Ἑλλήνων. ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγὼν καὶ αἱ κοιναὶ ἐλπίδες τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος ἀπεμάκρυναν πάντοτε αὐτῆς τὴν ἔννοιαν πάσης τοιαύτης διακρίσεως. Ταύτην τὴν ἀλήθειαν βλέπομεν διατυπωμένην εἰς τὸ τῆς Τροιζῆνος πρὸ πάντων Σύνταγμα (ἀνέγνω αὐτό). Ταύτην ἀρτίως καὶ ἡμεῖς ἐξεφράσαμεν, καὶ κηρύττοντες τὴν ἐκ τῆς θρησκείας ἀδελφικὴν ἡμῶν ἐνότητά· ὅθεν νομίζει, εἶπεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει φανῇ καὶ ἤδη συνεπής, καὶ θέλει πράξῃ καθὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδος ἀπαιτεῖ, ἐν ἐμμένῃ εἰς τὰς

αὐτὰς ἀρχάς, καὶ ὡς 4 ἄρθρον θέσῃ τὸ 6 ἄρθρ. τοῦ περὶ δημοσίου δικαίου μέρους τοῦ συντάγματος τῆς Τροϊζήνης.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι ἡ συνέλευσις δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ἀποκλείσῃ οὐδέν· ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, οὔτε δεσπόται, εἶπεν, οὔτε δοῦλοι θέλομεν νὰ εἴμεθα τῆς Ἑλλάδος.

Τοὺς συναδελφούς μας ἀγαπῶμεν, ἅς ἔλθωσι νὰ συμμερισθῶσιν ὁμοῦ τοὺς καρπούς τῶν ἀγώνων μας· ἦλθον ὁμῶς καὶ ξένοι τῶν ἀγώνων μας, τοὺς ἐπεριποιήθημεν μὲ τιμὰς καὶ ἀπολαύσεις· ἀλλ' ἀντὶ καλοῦ ἀνταπέδωσαν τὸ κακόν. Διεχώρισαν τὸ ἔθνος ἀπὸ τὸν Βασιλέα του, κατεσπατάλησαν τὴν ἐθνικὴν περιουσίαν, μᾶς ἐπεριφρόνησαν καὶ μᾶς ἐξύβρισαν.

Τὸ ἐθνικὸν ταμεῖόν μας ἐκενώθη πλέον, ὁ δὲ λαὸς λιμώττει, καὶ μήτε δι' αὐτοὺς μήτε δι' ἡμᾶς ὑπάρχουν χρήματα· ἂν ἔχωσι πατριωτισμὸν, ἅς ἔλθωσι νὰ συμπράξωμεν ὁμοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.

Ἐγένετο ἀκολουθῶς πρότασις παρὰ τινων πληρεξουσίων, ὅτι, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς συζήτησιν ἄρθρου, 3 τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος ἐπροτάθησαν πολλαὶ τροπολογίαι, ἡ δὲ κατ' ἰδίαν συζήτησις καὶ ἀνάπτυξις ἐκάστης αὐτῶν θέλει ἀπασχολήσῃ ματαίως ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας τὴν συνέλευσιν, εἶναι καλὸν διὰ τὴν ταχείαν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντες, ὅσοι ἐπαρουσίασαν τροπολογίας, καὶ νὰ συγχωνεύσωσιν εἰς μίαν, ὅσαι ἔχουσι τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ὥστε ὅλαι νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τρεῖς, ἢ τέσσαρας κατηγορίας.

Τὸ πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι προκριτώτερον νὰ προουδεύσῃ ἡ συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῶν τροποποιήσεων, διότι ἕκαστος διὰ τῆς προτάσεώς του παραδέχεται ἰδιαιτέραν γνώμην, καὶ θέλει νὰ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν αὕτη στηρίζεται. Ὅταν δὲ ἡ συνέλευσις φωτισθῇ ἀρκούντως ἀπὸ τὴν συζήτησιν τότε νὰ συνέλθωσιν ἰδιαιτέρως οἱ προτείναντες τὰς τροποποιήσεις, καὶ νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθείσης τῆς προτάσεως ταύτης ἡ συνέλευσις παρεδέχθη τῶν προαγορευσάντων τὴν γνώμην.

Τότε ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι συμφώνως τῷ κανονισμῷ διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ μίαν ὥραν· ἐντεῦθεν ἀπεσύρθησαν εἰς ἰδιαιτέρον δωμάτιον διὰ νὰ κάμωσι τὴν εἰρημένην τῶν τροπολογιῶν συγχώνευσιν.

Ἀλλὰ μὴ δυνθθέντων αὐτῶν νὰ περάνωσι τὸ ἔργον των ἐγ-
καίρως, ὁ Πρόεδρος κοινῇ συναινέσει ἐκήρυξε διαγελυμένην τὴν
συνέλευσιν.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ί. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΘ'.

Τῆς 12 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δωδεκάτῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ
ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ τετάρτῃ,
συνελθόντων τῶν Κ. πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνι-
κῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις
τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὗρεθέντων δὲ παρόντων μὲν δια-
κοσίων εἴκοσι πέντε, ἀπόντων δὲ δεκαπέντε· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν
ἀρξαμένην τὴν συνεδρίασιν.

Ἐμπρانيσθεῖς ἐνταῦθα ὁ κατὰ τὴν ἀπόρᾳσιν τῆς Συνελεύσεως
ἐν τῇ προχθεσινῇ συνεδριάσει γενόμενος παραδεκτὸς ὡς πληρε-
ξούσιος Δωρίδος Ι. Σηράκας, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος πληρεξου-
σίου Ἀθηνῶν Ἰωάννου Μακρυγιάννη, ὠρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγ-
γελίου τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὅρκον, καὶ συνετάχθη τὸ προσαρ-
τώμενον ἐνταῦθα πρωτόκολλον ὀρκοδοσίας.

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν γραμματέων ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς
πρελθούσης συνεδριάσεως. Τούτων δ' ἀναγινωσκομένων ἐπὶ τῇ
προτάσει πολλῶν πληρεξουσίων ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ διορ-
θωθῶσι τὰ πρακτικὰ, ὡς πρὸς τὴν ὁμίλ' αὐ τοῦ κατὰ τὴν χθεσινὴν
συνεδρίασιν ἀγορεύσαντος πρώτιστα πάντων πληρεξουσίων ἐπὶ
τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος· ἐπειδὴ δὲ ἡ διόρ-
θωσις αὕτη δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἐκ τοῦ προχείρου, ἀνεβλήθη
ἡ ἀνάγνωσις τούτου τοῦ μέρους εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Πάντα δὲ τὰλλα ἀναγνωσθέντα ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν
Συνέλευσιν.

Ἀκολουθῶς ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι οἱ συνελθόντες χθὲς διὰ νὰ συγχωνεύσωσι τὰς ὁμοειδῆς τροπολογίας, διηρέθησαν εἰς δύο καὶ ἀπετέλεσαν διὰ τῆς συγχωνεύσεως δύο τροπολογίας. Ἐν τούτοις ἐπαρουσιάσθη αὐτῇ σήμερον καὶ τρίτη τροπολογία παρ' ἄλλων. Τούτων λοιπὸν ἡ συζήτησις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως. Ἐν τούτοις οἱ πληρεξούσιοι Λακωνίας ἀπήγγειλαν νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τῆς κατὰ τὴν συνεδρίασιν ΚΗ'. ἀναγνωσθείσης προτάσεώς των, διότι αὕτη κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν προηγείται, καὶ καθόσον μάλιστα ἡ παραδοχὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος προδικάζει καὶ τὴν μὲ τοῦτο σχέσιν ἔχουσαν πρότασιν των.

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων διίσχυρίσθησαν, ὅτι ἡ προήγησις τῆς συζητήσεως πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὰς τροπολογίας τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ σχεδίου, τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις προ-
καρεσκευάσθη ἤδη, καὶ ἤρχισεν κατὰ τὴν χθесινὴν συνεδρίασιν. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως ταύτης, ἥτις περιέχει ἐν τῶν σοβαροτέρων ἀντικειμένων, τότε ἡ Συνέλευσις ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρότασιν τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας, ἀφοῦ προηγουμένως σημειωθῇ εἰς τὰ σημερινὰ πρακτικά, ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ 6' μέρους τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου δὲν προδικάζει τὴν ῥηθείσαν πρότασιν.

Ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος ὅτι εἶναι προκριτότερον νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τῶν Λακωνίων, διότι 1) αὕτη μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ 6' μέρος τοῦ ἄρθρ. 3, ἐνῶ αἱ ἄλλαι τροπολογίαι καὶ προσθῆκαι ἀναφέρονται εἰς τὸ 3 μέρος αὐτοῦ· 2) διότι ἡ συζήτησις καὶ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρ. 3 προδικάζει τὴν πρότασιν Λακωνίων, καὶ παραδεχθέντος αὐτοῦ ἀποκρούεται ἡ συζήτησις αὐτῆς, καὶ 3) διότι προηγείται καὶ κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν· εἶναι δὲ φυσικώτερον νὰ προβαίῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰ πρόσω, ἢ νὰ ἐπανέρχεται μετὰ τὴν συζήτησιν αὐτῶν εἰς τὰ ὀπίσθεν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ προηγηθῇ ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τῶν Λακωνίων περὶ ἐξαιρετικῆς φορολογίας τῆς Λακωνίας.

Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον πληρεξούσιος, εἶπεν, οἱ Λάκωνες διὰ τῆς προτάσεώς των δὲν ζητοῦν καθιέρωσιν ἐξαιρέσεων καὶ προνομίων ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν ἀναγνώρισιν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον πρὸ αἰώνων ἀπέκτησαν καὶ ἀπῆλαυον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐξεναντίας συνεισέφερον αὐτοὶ πρῶτοι, καὶ ἠγωνίσθησαν παντὶ σθένει διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐξαιρέσεων καὶ προνομίων.

Παραβάλλετε τὰς καρποφόρους πεδιάδας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν ξηρὸν καὶ ἄγονον βράχον, ἐφ' οὗ οἱ Λάκωνες κατοικοῦν. Ζητοῦν λοιπὸν νὰ κανονισθῇ τὸ περὶ τῆς φορολογίας ἀντικείμενον ὡς πρὸς αὐτοὺς, διότι ἄλλως καταστρέφονται. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως νὰ ἀποφασίσῃ ἀλλὰ τῆς Βουλῆς. Ζητοῦν ἐπίσης νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς αὐτοὺς γαῖαι διὰ νὰ καταβῶσιν ἐκ τῶν βράχων, καὶ νὰ συνοικισθῶσι· τοῦτο δὲν εἶναι ἐξαίρεσις ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' ὠφέλεια ὕλοκλήρου τοῦ ἔθνους, διότι τοιοῦτοτρόπως ἀντὶ κατοίκων ἀγρίων βράχων θέλομεν καταστήσει πόλεις, καὶ πληθύνει τὰ προϊόντα. Τρίτον προτείνουν ἑαυτοὺς οἰκισθελῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος των, ζητοῦντες σύστασιν δύο ταγμάτων ἐξ αὐτῶν. Ζητοῦν τέταρτον τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐπωφελῆ ἀποτελέσματα ὅλοι γνωρίζομεν· ἀλλ' αἱ αἰτήσεις αὗται εἶναι ἔργον τῶν Βουλῶν. Διὰ ταῦτα γνωμοδοτεῖ, εἶπεν, ἡ Συνέλευσις νὰ παραπέμψῃ τὴν αἴτησιν ταύτην τῶν Λακόνων εἰς τὰς βουλὰς, συνιστῶσα αὐτὴν κατὰ τὸ δέον.

Ἡ πτωχία, εἶπεν ἄλλος, εἶναι γενικὴ εἰς τὰς ἐπαρχίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν καὶ πετρώδεις καὶ ἄγονοι ὡς ἡ Λακωνία, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεισφέρωμεν ὅλοι ἐπίσης εἰς τὰ δημόσια ἔαρη. Αἱ πλούσιαι ἐπαρχίαι πλουσίως φορολογοῦνται, αἱ δὲ πτωχαὶ ἀποδίδουν ὀλίγον ἀναλόγως τῶν προϊόντων· εἰς τὰς ἐκδουλεύσεις δὲν ὑπάρχουσι διακρίσεις, οἱ Ἕλληνες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἠγωνίσθησαν ὅλοι, καὶ ἠγωνίσθησαν πρὸς κατάργησιν τῶν προνομίων. Τοιαῦτα δὲ προνόμια, ὁποῖα προτείνουν οἱ Λάκωνες, ἀπελάμβανον καὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀλλ' ὁ κοινὸς ἀγὼν ἦτον ἀγὼν ἰσότητος.

Δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν, ἐπρόσθεσεν ἕτερος τί συνεισέφερε, καὶ πόσον ἐκάστη ἐπαρχία εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἀλλὰ νὰ θέσωμεν τὰς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ πολιτεύματος. Τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος τοῦ 3 ἄρθρου ἐκαθιέρωσαν ὅλα τὰ συντάγματα, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσις ἐξέδωκε ψήφισμα ἀτελείας τῶν Ἐπιδαυρίων, τὸ ὁποῖον δὲν πρᾶσεβλήθη παρὰ τῶν μεταγενεστέρων συνελεύσεων.

Οἱ Λάκωνες δὲν ζητοῦν ἐξαίρεσιν ὑπὲρ αὐτῶν τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς, ζητοῦν νὰ γένη φροντίς περὶ ἐξαιρετικοῦ φορολογικοῦ συστήματος καταλλήλου εἰς τὸ εἶδος καὶ τὴν σμικρότητα τῶν προϊόντων καὶ τὰ ἔθνη τῶν Λακόνων. Τοιαῦται διακρίσεις εἰς τὸ εἶδος τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ὑπῆρχον ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ πρὸς τὰς πεδινὰς καὶ ὄρεινὰς ἐπαρχίας· ἀλλὰ

ταῦτα εἶναι καθήκοντα κυβερνητικά, καὶ διὰ τοῦτο φρονεῖ, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὰς Βουλὰς ἢ τῶν Λακωνίων πρότασις.

Ἡ Λακωνία καὶ ἐπὶ τῆς Βασιλείας εἶχεν ἰδιαίτερον φορολογικὸν σύστημα, ὃχι κατ' ἐξαιρέσιν, ἢ ἐπιείκειαν, ἀλλὰ διὰ τὸ φύσει ἀδύνατον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἰσχύοντος φορολογικοῦ συστήματος ἔνεκα τοῦ τόπου, τῆς σμικρότητος τῶν προϊόντων καὶ τῶν ἡθῶν αὐτῶν. Ἡ φορολογία τῆς Μάνης ἐγένετο μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς. Ἐὰν ζητήσωμεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπάρχοντος φορολογικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὴν Λακωνίαν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ζητῶμεν τ' ἀδύνατα, διότι οὔτε διὰ τῆς δημοπρασίας, οὔτε διὰ τῆς εἰσπράξεως εἶναι δυνατόν νὰ φορολογηθῇ.

Εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ἐπρόσθεσεν εἰς τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας, οἱ φόροι εἰσπράττονται ἄνευ εἰσῆς· εἰς τὴν Λακωνίαν ὁμοίως εἶναι ἀδύνατον ἢ εἰσαγωγή τοιούτου φορολογικοῦ συστήματος ἄνευ εἰσῆς, καὶ χωρὶς νὰ προκύψωσι δυσάρεστοι συνέπειαι. Δὲν ἐλπίζει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπειλῶν, εἶπεν, ἀλλ' ἡ συνείδησις τὸν ἀναγκάζει νὰ ὁμολογήσῃ ἀλήθειαν, ὅτι ἐκεῖ ὁ φόρος δὲν εἰσάγεται ἄνευ στρατεύματος· ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις ἐπέφερον πάντοτε τὴν ἀνάγκην ἰδιαίτερου φορολογικοῦ συστήματος διὰ τὴν Λακωνίαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ παραπεμφθῇ ἡ αἵτησις τῶν πληρεξουσίων Λακωνίας εἰς τὰς Βουλὰς, συστημένη κατὰ τὸ δέον, ὥστε αὗται νὰ φροντίσωσι περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς φορολογίας τῆς Λακωνίας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις μεταβαίνει εἰς τὴν συζήτησιν τῶν τριῶν τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ σχεδίου, εἰς τὰς ὁποίας συνεχιωνεύθησαν αἱ ἐπὶ τούτου δοθεῖσαι διάφοροι τροπολογίαι καὶ προσθήκαι.

Εἰς τῶν πληρεξουσίων ἀγορεύσας πρῶτος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, εἶπεν, προκειμένης συζητήσεως περὶ οὐσιώδους ζητήματος, διὰ τὰς συνεπείας, ὅσας ἔχει ἡ λύσις του εἰς τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον τῆς πατρίδος, περὶ τῶν ἰδιοτήτων δηλαδὴ τοῦ πολίτου Ἕλληνο, ἔχει ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπάρχουσαν δυσμένειαν διὰ τὰς καταχρήσεις τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' αἱ πρόγονοι ἡμῶν πρὸ τῆς θυσίας ἐστόλιζον μὲ ἄνθη τὰ θύματα δεικνύοντες τὴν μετριοπάθειαν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ τις, ὅταν πρόκειται νὰ προσβάλῃ τινὰ· εἶναι δὲ λυπηρὸν μετὰ δύο ἐπαναστάσεις νὰ ἀγωνίζεταί τις ἐνταῦθα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ πολιτισμένος κόσμος ἀναγνωρίζει.

Ὅταν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας ἤχησε, δὲν ἦτον φωνὴ μιᾶς ἐπαρχίας, ὁμάδος τινὸς ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀπάσης τῆς Ἑλληνικῆς

φυλῆς, σκοπὸν ἐχούσης ἀπάσης τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας τὴν ἀπελευθέρωσιν· ὁ πόλεμος οὗτος στοιχεῖον καὶ βάσιν ἔχων τὴν πίστιν καὶ τὴν θρησκείαν μὲ φανατισμὸν καὶ λύσσαν ἐξῆψε καὶ τὰ δύο μέρη· ἦτο πόλεμος μεταξὺ Χριστοῦ καὶ Μωάμεθ· ἐντεῦθεν ἡ ἀγχόνη τοῦ πρωτεμάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου, αἱ σφαγαὶ τῶν προύχόντων τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Ὄθωμανικὸν ζυγὸν λαοῦ, αἱ πυρπολήσεις πόλεων, καὶ αἱ δημεύσεις, τὴν κλονισμὸν τοῦτον ἡσθάνθη ἅπασα ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, ἡ Αἴγυπτος, καὶ ἡ Ἀφρική. Τοιοῦτος ὁ ἀγὼν ἐφείλκυσε τὰς συμπαθείας ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, τοιοῦτος ἐκηρύχθη ἀπὸ τὰς κατὰ καιροὺς ἐθνικὰς συνελεύσεις. Διὰ τῶν διαφορῶν ψηφισμάτων οὐδεμία διαφορὰ καθιερώθη μεταξὺ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐπειδὴ μήτε πάντες ἄριστοι μήτε πάντες διέστειλαν καὶ ἐψήφισαν ἀμοιβάς, ὅχι ὅμως διακρίσεις τάξεων πολιτικῶν δικαιωμάτων· εἶναι τῶντι λυπηρὸν μετὰ τὰς καθιερώσεις ταύτας, ὅταν σήμερον ἡ Ἑλλάς συνέρχηται εἰς τὴν παρούσαν Συνέλευσιν, νὰ δεικνύῃ παντελῆ λύθην τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀγῶνος, στηρίζουσα τὸ σύνταγμα εἰς βάσεις διακρίσεων, εἰς ἀτομικότητας καὶ ὕλικά συμφέροντα.

Διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸ ἄδικον, ἃς ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι μ' ὅλον τὸν ἥρωϊσμόν μας ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, τὰ πράγματα εἶχον φθάσει τελευταῖον εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Τότε ἡ συμπάθεια τῶν χριστιανῶν μᾶς ἐπρόσφερεν ἀρωγὸν χεῖρα, χρηματικὰς βοήθειας, προστασίαν, καὶ τελευταῖον μὲ τὸ χυθὲν αἷμά των εἰς Ναβαρίνους ἐπεσφράγισαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος· ὅλα ταῦτα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος μέχρι τότε δὲν ἐγίνοντο δι' ἓ μίαν τάξιν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν γενικὴν ιδέαν ἀπάσης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὁ εὐγενὴς οὗτος ἀγὼν καὶ αἱ θυσίαι χάνουσι τὴν μεγαλτέραν ἀξίαν των, τὸν ἠθικώτερον χαρακτῆρά των, ὅταν περιορισθῶσιν εἰς ἀτομικὰ συμφέροντα· ἡ δὲ Εὐρώπη διαγράφασα τὰ ὅρια δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ ἐξαιρετικὰ δικαιώματα μόνον εἰς τοὺς ἐντὸς τοῦ κύκλου αὐτοῦ εὐρεθέντας· ἐπίσης δὲ αἱ Συνελεύσεις ἐκήρυξαν τὸ ἀδιαίρετον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐθεώρησαν κοινὰ δι' ὅλους τοὺς ὑπομείναντας τὸν ἀγῶνα.

Σήμερον τινὲς θέλουσι νὰ περιορίσωσι τὰ ὅρια πολὺ στενὰ καὶ τινὲς μάλιστα οὐχὶ πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὅμως ἦτον πολὺ πλέον ἐκτεταμένον παρὰ σήμερον, καὶ ὅλοι αὐτοῦ οἱ κάτοχοι ἔχουν ἐπίσης δικαιώματα ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ ἀγῶνος. Οἱ αὐτόχθονες παραλαμβάνονται γενικῶς ἐντὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ ἀγωνισθέντες ἐπίσης ἑτερόχθονες ἀποσπῶνται ἀπὸ

τὰς ἐπαρχίας των, μένουσι μεμονομένοι καὶ ξένοι αἰωνίως ἐντὸς τῆς ἐλευθέρου Ἑλλάδος.

Τὸ πνεῦμα τῶν παρουσιασθεισῶν προτάσεων δὲν προσβάλλει μόνον τὰ παρὰ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων διακηρυχθέντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πρωτόκολλα τῶν Δυνάμεων. Οὕτω θέλομεν φανῆ, ὅτι παραγνῶρίζομεν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τὰς εὐεργετικὰς θελήσεις τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἠθικὴν του ἀναμόρφωσιν λαβὼν τὰ ὅπλα, καὶ σκοπεῖον τὴν σύστασιν Κράτους Εὐρωπαϊκοῦ, ἐκήρυξε διὰ ψηφίσματος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἐθεώρησε τοὺς σπουδάζοντας καὶ ἀπόντας τότε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης νέους καὶ παρόντας καὶ ἀγωνιζομένους, ἀποδίδον εἰς αὐτοὺς τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου Ἑλλήνου, ἀλλὰ τότε ἀφορμὴ τῶν ἐθνικῶν πράξεων δὲν ἦτον τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα, εἰμὴ μόνον τὸ μέλλον καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἑλλάδος. Νόμος ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἰσήγαγε σήμερον τοὺς συναδελφούντων ἑτερόχθονας καὶ ἐντὸς τῆς παρούσης Συνελεύσεως, καὶ πρέπει νὰ φοβηθῶμεν μήπως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προσβληθῇ καὶ αὕτη ἡ βάσις τῆς νομιμότητός της.

Παύσαντος τοῦ πολέμου δὲν ἐπαυσάν ποτε οἱ Ἕλληνες τοῦ νὰ θεωρῶσι κοινὸν τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ δεικνύωσιν εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὰς συμπαθείας των, πλὴν ὅχι ὡς ἄτομα. Ὄταν ὁ Κοραῖς ἀφιέρωσεν τὴν βιβλιοθήκην του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν οἱ Ζωσιμάδαι μᾶς ἐπεμψαν τοὺς θησαυροὺς των, ὅταν οἱ Ριζάραι μὲ τὰς περιουσίας των ἐσύστησαν σχολὰς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος, ὅταν ὁ Μηλιώσης καὶ τόσοι ἄλλοι δίδωσι τὰς συνδρομάς των, δὲν ἀπευθύνονται εἰς ὁμάδα τινὰ ἀνθρώπων, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν των πατρίδα, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅπως καὶ ἑθνικαὶ Συνελεύσεις τὸ ἐκήρυξαν, καὶ ἡ Εὐρώπη τὸ ἀνεγνώρισεν,

Περίργος τῶντι ἡ σημερινὴ μεταβολή. Συνωμολογήθη συνθήκη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀποκλείουσα τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα μένοντας ἑτερόχθονας, ἥτις ἐκάνονε μόνον τὸ μέλλον, καὶ δὲν προσέβαλλε τὸ παρελθόν· τότε τὸ ἔθνος ἐθεώρησε τοῦτο ὡς ἔγκλημα, καὶ πολλοὶ κατινέχθησαν ἐαρέως, καὶ ἴσως ὅχι τόσο δικαίως κατὰ τοῦ διεξαγαγόντος ταύτην, οἱ αὐτοὶ δὲ ἄνθρωποι σήμερον ὅχι μόνον παραδέχονται τὴν συνθήκην ταύτην, ἀλλὰ δίδουν εἰς αὐτὴν καὶ ὀπισθενέργειαν μέχρι τοῦ 1828· τί θὰ εἴπωσιν οἱ ἐκτὸς συναδελφοί μας; ὅταν, ἀγωνιζόμενοι, εἴχωμεν τὴν ἀνάγκην των, ἠνοίγαμεν τὰς θύρας,

τοὺς ἐδεχώμεθα ἕως προχθὲς, ὅταν τὸ ἔθνος ἐστερῇτο ἀντιπροσωπεύσεως. Σήμερον δὲ συναθροισθὲν διὰ νὰ θέσῃ τὰς θεμελιώδεις βάσεις, καὶ διανείμῃ τὰ βραβεῖα τοῦ ἀγῶνος τοὺς ἀποδιώκει· τοιαύτη ιδέα θέλει διὰ παντὸς μᾶς διαχωρίσει ἀπὸ πάσης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς· οἱ λαοὶ δὲν συνδέονται μόνον διὰ τῆς γλώσσης, τῆς θρησκείας, τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πρὸ πάντων ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀδελφότης.

Ἡ ἐντολή μας εἶναι νὰ στηρίζωμεν τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα, καὶ ἐν τούτοις καταστρέφομεν καὶ αὐτὰ τὰ ἀποκτημένα, ὁ νομοθέτης κανονίζει μόνον τὸ μέλλον, τὸ δὲ παρελθὸν τὸν ἀποφεύγει· ὁ νόμος τοῦ ἰσχυροτέρου εἶναι πρόσκαιρος, καὶ στηρίζεται εἰς βάσεις ἐπισφαλεῖς, ἀδικοῦντες ὅσους ἀπέκτησαν δυνάμει νόμου δικαιώματα, κηρύττομεν, ὅτι δεχόμεθα εἰς τὸ ἐξῆς τοὺς ἐρχομένους, ἀλλὰ ποίαν ἐγγύησιν ἔχουν οὗτοι, ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ ἴσως ἐποχὴ νὰ παραβιασθῶσι καὶ τὰ σήμερον νομοθετούμενα; ὅταν τὰ ἔθνη παραβαίνωσι τὰς ὑποσχέσεις των, ὅπως καὶ ἂν δικαιολογῶνται, ἡ δικαιολογία εἶναι ἀδύνατος, καὶ ἀποδεικνύει ἔτι μᾶλλον τὴν ἀδικίαν.

Ἡ ἀζία τῶν ἐκδουλεύσεων δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἔργα. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀμερικὴ ἔφθασαν εἰς τὸν κωλοφῶνα τῆς δόξης, καὶ εὐδαιμονίας, ὅχι διὰ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου· ἀναφαίνονται ὅθεν καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐκδουλεύσεις, αἰτίνες εἶναι ἴσαι ταῖς τοῦ πολέμου. Ἀπαντες ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ σημερινὴ δυστυχὴς κατὰστασις τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλει μεταβληθῇ, εἴμῃ διὰ τοῦ πληθυσμοῦ· ἀλλὰ πῶς θὰ προσελκύσωμεν πληθυσμὸν, ὅταν αὐτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς μας, καὶ τοὺς συναγωνισθέντας ἀποκλείωμεν διὰ διακρίσεων ἐντὸς τοῦ πολιτεύματός μας;

Ὁ σκοπὸς τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἶναι νὰ προσηλῶνῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τινα τρόπον καὶ νὰ μεταδίδῃ εἰς αὐτὸν αἰσθηματὰ ἀγάπης καὶ πατριωτισμοῦ. Ἡ διάκρισις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ὑπῆρχεν εἰς ἄλλους τρόπους καὶ εἰς ἄλλους αἰῶνας· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἔχει φύσει τὸ αἰσθημα τοῦ νὰ ἐλπιῶνῃ τὴν κατὰστασίν του· ἐν ἐκ τῶν δύο κακῶν θὰ συμβῇ οἱ ἀποδιωκόμενοι οὗτοι ὁμογενεῖς, μὴ ἔχοντες τὰ ἴσα ἢ θὰ ἀναχωρήσωσιν, ἢ μένοντες ἐδῶ θὰ ᾔναι στοιχεῖα ἀνόμοια. Ἡ ἀδικία πρὸς τούτοις εἶναι διπλῇ, ἀδικούμενοι καὶ ὡς Ἕλληνες καὶ μέτοχοι τοῦ ἀγῶνος, ἀδικοῦνται καὶ ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἐδύναντο νὰ ἀποκτήσωσιν εἰς ἄλλα ἔθνη,

Τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἐξετάζονται ὅχι ὑπὸ τὴν ἀληθῇ

ἔποψιν τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ ὑπὸ τὸ στενὸν ζήτημα τῶν ὑπαλλήλων. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὑπῆρξαν καταχρήσεις, ἀλλὰ διὰ τὴν θεραπείαν τῶν καταχρήσεων δὲν πρέπει νὰ φθάνη τις εἰς ὑπερβολάς, καὶ νὰ παραγνωρίζῃ τὸ νόμιμον καὶ δίκαιον. Εἰς τὸ παρελθὸν ἔλαβον χώραν καταχρήσεις διὰ τὴν ξενικὴν φύσιν τοῦ πεπτωκότος συστήματος, ἀλλὰ σήμερον πρόκειται νὰ καθιερωθῇ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις, ἥτοι ἡ ἀρχή, ὅτι ἡ πλειονοψηφία τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ διοικῇ. Ποίαν μεγαλειτέραν ἐγγύησιν θέλει τὸ ἔθνος ἀπὸ αὐτὴν ἐναντίον τῶν καταχρήσεων τούτων; ἢ θὰ ἔχωμεν Κυβέρνησιν Συνταγματικὴν, καὶ τότε αἱ διακρίσεις αὗται εἶναι περιτταί, ἢ ἂν περὶ τούτων διστάζωμεν ἐπίσης καὶ τότε εἶναι περιτταί οἱ συμπράξαντες μετὰ τὸ πεπτωκὸς σύστημα εἶναι ὀλίγοι, ἀπέναντι δὲ τῶν ὀλίγων τούτων δὲν εἶναι δίκαιον νὰ προσβάλωμεν μυριάδας συναδελφῶν μας. Δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἡ Συνέλευσις ὅσα μέσα ἐγκρίνη κατ' αὐτῶν, δὲν πρέπει ὅμως εἰς τὸν Συνταγματικὸν χάρτην νὰ τεθῶσι διακρίσεις, τὰς ὁποίας ἄλλα ἔθνη διὰ νὰ τὰς ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὰ Συντάγματά των διασποῦν τοὺς πολιτικοὺς δεσμούς των. Εἰς παρομοίαν περίσσειν εὑρεθὲν τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἄλλοτε κατὰ τὸ 1789 καθιέρωσεν ἕν ἔτος ὡς χρονικὸν διάστημα διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ πολίτου. Καὶ ἐν τούτοις ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας ἦτον μέγας, ἐνῶ ὁ τῆς Ἑλλάδος ἐλάχιστος. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης ἐλκύει τοὺς ἔξωθεν λαούς· αὕτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς προόδου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἀποδιώκονται διὰ τῶν διακρίσεων τούτων οἱ συντελέσαντες τὰ μέγιστα εἰς τὴν μεταβολὴν, ἥτις συνήγαγε τοὺς πληρεξουσίους ἐνταῦθα· ἀλλὰ μεγαλειτέραν ἐκδούλευσιν διὰ τὸ πεπτωκὸς σύστημα καὶ διὰ τοὺς Βαυαροὺς δὲν ἐδύνάτό τις νὰ προβάλῃ.

Περαίνων τὸν λόγον τοῦ ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀναγινώσκει ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως τὴν καρδίαν μας, τὰ φρονήματά μας· καὶ δὲν πρέπει νὰ ψεύσωμεν τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας τῆς.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, εἵμεθα μὲν εὐγνώμονες εἰς τὰς δυνάμεις, διότι ἔσωσαν ἡμᾶς· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδένα ἀπεβάλομεν, οὐδένα διακρίναμεν ἡμῶν αὐτῶν· ἐμοιράσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων συναδελφῶν τὸν ἄρτον μας· ἐν πολέμῳ πεινῶντες, καὶ γυμνητεύοντες εἶχομεν ἡμεῖς τὰς ἀρχάς, ἐν εἰρήνῃ τὰς κατέλαβον αὐτοί· ἤδη δὲ ὅσοι πολυειδῶς ἠγωνίσθησαν τήκονται ὑπὸ τῆς πείνης. Δὲν ἀποβάλλομεν οὐδένα, ὅλοι ἔτωσαν ἴσοι μετὰ ἡμᾶς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐπὶ πολυετίαν κατίσχον τὰ πράγματα πρέπει, ἤδη νὰ παραχωρήσωσι καὶ εἰς ἡμᾶς τοῦτο, ὥστε νὰ ἐνωθῇ τὸ ἔθνος μετὰ τοῦ Βασιλέως του.

Ἄλλος δὲ εἶπε ταῦτα. Δὲν ἔχει σκοπὸν οὔτε νὰ ἐπικρίνῃ τροπολογίαν τινά, οὔτε νὰ προτείνῃ αὐτὸς ἰδίαν. Πάντες οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον κατὰ νόον ἄλλο τι, εἰμὴ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους. Ὁ πολίτης δὲν διακρίνεται τοῦ Ἕλληνος, ἂν τις ᾖ Ἕλλην, εἶναι καὶ πολίτης. Δὲν ἠγωνίσθησαν μόνοι οἱ αὐτόχθονες, ἀλλὰ πάντες οἱ Ἕλληνες ἐν γένει. Πόσον ἀδίκον ἄρα εἶναι τὸ ν' ἀποκλεισθῶσιν Ἡπειρώται, Μακεδόνες, Θετταλοὶ, Σουλιῶται, Κρήτες, Χῖοι, Σάμιοι καὶ λοιποὶ, οἵτινες τὸν αὐτὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα ἠγωνίσθησαν, οἵτινες δραξάμενοι τὰ ὅπλα ἀνεχαίτησαν τὰ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ρεύματα τῶν πολεμίων. Μετὰ δὲ τὸν ἀγῶνα οἱ μὲν ἀπῆλυσαν τοὺς καρποὺς τῶν κόπων των, οἱ δὲ ἀπώλεσαν τὰ πάντα. Δὲν πρέπει νὰ δείξωμεν τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τοὺς συναδελφοὺς μας, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν ἠθέλομεν ἀνεχθῆ ἐκ μέρους ἐκείνων πρὸς ἡμᾶς, ἂν ποτε ἡ θεία πρόοια ἠθελεν εὐδοκήσῃ νὰ ἐπεκτείνῃ τῆς Ἑλλάδος τὰ ὅρια. Συμφωνεῖ εἰς τὸ νὰ γίνῃ περιορισμὸς τις, ὥστε νὰ μὴν κατέχῃ δημοσίας θέσεις ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες δὲν ἠγωνίσθησαν. Πρέπει νὰ προτιμῶνται εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ὑπουργήματα α) οἱ ἀγωνισάμενοι τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐν γένει καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ β) οἱ συντελέσαντες εἰς αὐτὸν δι' ἀδροτάτων θυσιῶν.

Ἄλλος δὲ ἐπρόσθεσεν, ἐπειδὴ εἰς τῶν προλαλησάντων εἶπεν, ὅτι ζητοῦμεν δούλους νὰ καταστήσωμεν τοὺς νεήλυδας ἐνόμισε καθήκον του νὰ τὸ παρατηρήσῃ, ὅτι οἱ ἀγωνισθέντες Ἕλληνες, βλέποντες ἐπὶ πολυετείαν αὐτοὺς, διοικοῦντας τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, πώποτε δὲν εἶπον, ὅτι εἶναι δούλοι, ἀλλ' ὑπέφερον μὲ ἀνοχὴν μεγάλην τὴν ἀδικίαν ταύτην, οὗτοι δὲ ἅμα ἐλέχθη νὰ λάβωσι καὶ οἱ ἀγωνισθέντες ὑπουργήματα, ἐνόμισαν ἐκυτοὺς δούλους; ἡμεῖς ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἀνωτέρους ἐθεωρήσαμεν πάντοτε αὐτοὺς, καὶ δὲν ἐδέχθημεν οὐδεμίαν διάκρισιν, εἰμὴ τὴν τῶν ἀγωνιστῶν, εἴτε ἰθαγενεῖς εἶναι, εἴτε ἐτερόχθονες ἀδιαστόλως.

Ἄλλος δὲ εἶπε, λαμβάνει τὸν λόγον ἵν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ λεγόμενα κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι εἶναι διώκται τῶν ἐτεροχθόνων εἶναι συκοφαντία στυγερά· εἰς ὧν τῶν θεμελιωτῶν τοῦ Συντάγματος τῆς Τροϊζῆνος θέλει ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν μετεβλήθη πρῶς· εἰς τῶν προαγορευσάντων εἶπεν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἦτο τὸ σύνθημα τῶν ὁμοθρήσκων χριστιανικῶν λαῶν· ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν ἐσυμφώνησαν μὲ τὸ σύνθημα. Ἡ ἐπανάστασις ἀρχίσασα εἰς τὴν Βλαχίαν, ἀντήχησεν ἐνταῦθα, ἐκεῖ μὲν ἐσθυσεν παραχρῆμα, ἐνταῦθα δὲ ἠγωνίσθησαν ἐπὶ ἐπταετίαν καταστρεπτικὸν ἀγῶνα πάντες, μέχρις οὗ τῶν συμμάχων δυνάμεων ἡ

ἀντιλήψις ἐπελθοῦσα ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἕλληνες προσεκάλεσαν πάντας εἰς τὸν ἀγῶνα, κηρύξαντες διὰ τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων τελείαν ἰσότητα, καὶ ἀπένειμον εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐλθόντας τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Πόσοι ὑπήκουσαν εἰς τὴν φωνήν, τῆς πατρίδος εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν, καὶ περὶ τούτων οὐδεὶς λόγος γίνεται· ὁ λόγος εἶναι ἤδη περὶ τῶν κωφευόντων εἰς τὰς προσκλήσεις τῆς πατρίδος, καὶ μετὰ τὸ τέρμα τοῦ ἀγῶνος ἐλθόντων ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ κατὰσχῶσι δημοσίας θέσεις, ἐνώπιον τῶν ὁποίων παρίστατο ἐλεεινῶς καὶ ἄθλιος ὁ ἀγωνιστής.

Ἡὺ χίθι, εἶπε, καὶ εὐχεται νὰ γίνῃ ἡ Ἑλλὰς ὁποῖα προώρι-
σται, ἀλλ' ὥς τὸ παρελθόν, οὕτω καὶ τὸ μέλλον διέπει ἡ θεία
πρόνοια. Λέγουσιν, ἡ Κυβέρνησις ἡμῶν διώρισεν ἡμᾶς, τί ἔχετε
καθ' ἡμῶν; ἀλλ' ἐὰν καὶ οἱ συνιστῶντες τὴν τότε Κυβέρνησιν
ἦσαν ἐνταῦθα. ἠθέλαμεν εἰπεῖ καὶ πρὸς αὐτοὺς τὰ αὐτὰ· τοιαύτη
τῶν πραγμάτων ἡ κατάστασις, καθ' ἣν τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος
ἄλλοι μὲν αὐτοχειριάσθησαν, ὡς ὁ Τζαμαδός, ἄλλοι δὲ ἐν θλίψει
καὶ ταλαιπορίᾳ ἐτελεύτησαν, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου γε-
ρούμενοι, ὡς ὁ Μαυρομάτης, οἱ δὲ μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐλθόντες
ἀπήλαυον πάντων τῶν ἀγαθῶν· τὰ τοιαῦτα κατὰστῃσαν ἐπιθυ-
μητὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴ ἡ
Γαλλία ἔκαμεν εἰς τὰ 1814, ἐξαιρέσασα ἀνθρώπους τινὰς ἐπὶ
δεκαετίαν (ἀνέγνω ἄρθρον). ὁ ἀγὼν διήρκεσε κυρίως ἀπὸ τοῦ
1821-1827, διότι ὁ τῶν δύο μετὰ ταῦτα ἐτῶν ἦτο παραφύας
τοῦ πρώτου. Ἦλθεν ἀκολουθῶς ὁ Κυβερνήτης, καὶ τότε τὸ σύν-
ταγμα τῆς Τροιζίνος δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν·
ὡς πρὸς τοὺς μετὰ τὸν πόλεμον ἐλθόντας, διότι οὗτοι δὲν ἐπλή-
ρώσαν τὴν συνθήκην, δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος,
καλούσης αὐτοὺς εἰς βοήθειάν της. Κατὰ δὲ τὸ 1833 ἐγένετο
νόμος ἰθαγενείας, ὅστις δὲν κάμνει μνειάν περὶ πολιτικῶν δικαιο-
μάτων. Δὲν ἀποκλείομεν κανένα, εἰς πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ 1827
— 1843 ἐλθόντας ἀναγνωρίζομεν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὴν
ἐνέργειαν μόνον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀφαιροῦμεν παρ' αὐτῶν,
διότι οὐ μόνον δὲν παρέχουν ἡμῖν δείγματα ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ
ἐνέπαιζαν ἡμᾶς, καταστήσαντες κοινὰ πλέον τὰ ἐθνόσιμα καὶ
τοὺς βαθμούς. Νῦν δὲ ὅτε πρόκειται νὰ θεραπευθῶσι τὰ τοῦ
ἔθνους δεινὰ, δὲν ζητοῦμεν παρ' αὐτῶν, εἰμὴ ἐπὶ ὀλίγον χρόνον
ν' ἀποσυρθῶσι τῶν πραγμάτων, ἀπολαύοντες πάντων τῶν ἄλλων
πολιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἐνταῦθα ἐξέθεσε τὰς ἐξῆς πρᾶξεις ἐπὶ τῆς ἀ. τῶν συγ-
χωνευθεῖσων τροπολογιῶν.

β) Οἱ ἐξ αὐτῶν . . .] ἐπὶ τούτου, εἶπε, τὸ ἐπ' αὐτὸν φέρει

τὴν ἐξῆς τροπολογίαν· ὅτι οἱ ἐξ αὐτοχθόνων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες νὰ ᾔναι Ἕλληνες, νὰ ἔχωσιν ὅλα τὰ πολιτικά δικαιώματα, ἀλλὰ νὰ μὴ λαμβάνωσιν ὑπουργήμα, εἰμὴ μετὰ ἐνιαύσιον κτλ.

δ) Διαρκῶς], οὐχὶ δὲ ἂν διέβησαν μόνον.

ε) Μετενάστευσαν], οὗτοι πάντες εἶναι ὅμοιοι ἡμῖν.

Ἄρθρον 5.

β) Οἱ εἰς τὸν ε. § . . .] τὸ ἐπ' αὐτὸν, εἶπε, κλίνει νὰ μὴ τεθῇ περιορισμός τις· ἀλλ' οἱ πλείστοι ἔκριναν νὰ τεθῇ διετής δοκιμασία, ὥστε νὰ διακριθῇ ὁ ἀγωνιστὴς τῶν μὴ ἀγωνιστῶν.

Ἐπὶ τέλους, ἐπρόσθεσεν, ἡ τροπολογία καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος διέλαθεν, ὅτι θέλουσι κανονισθῇ τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως.

Λέγουσί τινες νὰ μὴ τεθῇ τοῦτο εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν αὐτὸ τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ 1830 (ἀνέγνω ἄρθρ. κώδικος). Διατὶ λοιπὸν πρὸς ἡσυχίαν ὅλων νὰ μὴ τεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι;

Εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι εἶναι ἄδικον ν' ἀποκλεισθῶσι τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας Κυδωνεῖς, Κρητες, Χῖοι, Μακεδόνες κτλ. Ἡ παρὰ τοῦ προλαλήσαντος ἀναπτυχθεῖσα τροπολογία γίνεται παραδεκτὴ, ἂν ἀφαιρεθῇ μόνον ἐκ τοῦ ε'. § ἄρθρου 5 τὸ διετὲς διάστημα διὰ τοὺς μεταναστεύσαντας.

Ἄλλος δὲ ἀναστὰς εἶπεν· ὡς πληρεξούσιος τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀποίκων μιᾶς τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, αἵτινες κατὰ δυστυχίαν ἀπεχωρίσθησαν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, λαμβάνει τὸν λόγον μόνον ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος. Δύο μετὰ θεὸν πράγματα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν οἱ ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ προστασία τῶν συμμάχων δυνάμεων, καὶ μὲ αὐτὰ συνδέεται τὸ σημερινὸν ζήτημα.

Ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν θέλει ἐπιφέρει σήμερον ἡ Συνέλευσις εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ τε πολέμου καὶ τῆς συμμαχίας· ἀλλ' ἂν καὶ τὰ συνετέλεσαντα εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν πράγματα εἶναι δύο, ἡ ἀρχὴ ὅμως εἶναι μία, καὶ ταύτην τὸ ἔθνος αὐτὸ ἔθεπε· ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπεφάσισε ν' ἀποσεύσῃ τὸν βαρὺν τῆς δουλείας ζυγόν, ἡ φωνὴ τῆς ἐλευθερίας δὲν ἠκούσθη μόνον εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους σήμερον ἐπαρχίας· καὶ ἄλλη γῆ Ἑλληνικὴ ἠλεκτρίσθη, καὶ ἄλλη ὤμοσε τὸν ὑπὲρ πατρίδος ὅρκον· ἤρχισεν ὁ πόλεμος καὶ μέρος ἡνωμένον μετὰ τοῦ ὅλου τοῦ ἔθνους ἐν τοῖς ἀρρήκτοις δεσμοῖς τῆς θρησκείας, τῆς γλώσσης, καὶ τοῦ ὀνόματος, ἐκήρυξεν, ὅτι ἀναδέχεται τὸν κοινὸν ἀγῶνα καὶ βάφει μὲ τὸ αἷμά του τὴν

τύχην τοῦ πολέμου. Οὐδεὶς ἐγίνωσκεν ὅποια ἤθελον εἶσθαι τὰ ὅρια, ἀλλὰ πάντες προσεδόκων, ὅτι μέρος τι ἤθελεν εἶναι ἡ κοινὴ πατρίς ὅλων τῶν ἀγωνισθέντων καὶ καταστραφέντων δι' αὐτό· αὕτη ἦτο ἡ συνδέσασα τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος συνθήκη, ἥτις ἐγράφη δι' αἵματος. Τίς εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχὴν τῶν κινδύνων καὶ παθημάτων ἐδύνχτο ν' ἀμφισβῆται, ὅτι δὲν εἶναι κοινὴ ἡ τύχη ὅλων τῶν διὰ τοῦ συνδέσμου τῶν κοινῶν ἀγώνων καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἡνωμένων πρὸς ἀλλήλας ἐπαρχιῶν;

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χρόνος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ μεταβάλλει τὰ αἰσθήματα, ἐπειδὴ ἐφάνη ὑποπτον, μήπως δὲν τερηθῇ ἡ δι' αἵματος γεγραμμένη ἐκείνη συνθήκη, ἐκρίθη διὰ ψήφισμάτων ἐθνικῶν συνελεύσεων νὰ παγιωθῇ (ἀνέγνω ψήφισμα τῆς 3 ἐν Ἑρμιόνη συνελεύσεως).

Ἐπτά κατὰ συνέχειαν ἔτη ἐμάστιζεν ὁ πόλεμος τοὺς Ἕλληνας. Ἡ συμπάθεια ἐνυττεν ὅλων τὰς καρδίας, καὶ αἱ δυνάμεις κινδύνησαν νὰ φέρωσι τὸ τέλος τοῦ πολέμου, καὶ ἔφερον αὐτὸ διὰ στόλων, στρατῶν καὶ χρημάτων. Ἐπὶ τούτῳ ἔκαμον συνθήκας καὶ συμμαχίαν. Αἱ δὲ συνθῆκαι θεμελιοῦνται εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν αἰσθημάτων τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ τοῦ 1827 τελεσφόρος συνθήκη ἔχει τι ἀόριστον καὶ ἐλαστικὸν ὡς ὁ πόλεμος, διότι ἔθετε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ δὲν διέγραψε τὰ ὅρια αὐτῆς. Ἰσως ἐννοῦσε τὴν ὁλομελῆ τοῦ ἔθνους ἐλευθερίαν· ἀλλ' ὅταν διὰ τῶν μετὰ ταῦτα πρωτοκόλλων τοῦ 1829, 30 καὶ 32 ἐσυμκρύνθησαν τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, τότε ἔθεσαν τὸν τῆς μεταναστεύσεως ὅρον, ὡς ἀντιστάκωμα τῆς στενότητος τῶν ὁρίων, ὡς θεραπείαν εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν τινῶ ἐπαρχιῶν, διότι ἄλλως ἤθελε θεωρηθῇ ὡς ἀδίκον εἰς μὲν τὸ νῦν μέρος τοῦ ὅλου νὰ δοθῶσι τὰ ὠφελήματα, εἰς δὲ τὸ ἄλλο αἱ ζήμια. Ἰδοὺ λοιπὸν βῆται κοινότης συμφερόντων. Πῶς ὁ Κυβερνήτης ἐννόησε τὸ ψήφισμα τῆς Τροιζήνης καὶ τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως; (ἀνέγνω ἔγγραφον αὐτοῦ πρὸς τὸν πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἄλλο πρὸς τοὺς ἀντιπρέσβεις τῶν τριῶν δυνάμεων, καὶ διάγγελμα τῆς Γερουσίας) ἐξάγεται ἐκ τούτων περιορισμοίς; ἐκτὸς τούτου τίς τῶν Ἑλλήνων ἤρχετο τότε εἰς ἐννοίαν περιορισμοῦ τινος; ἕκαστος κατὰ τοῦτο, ὃς ἐξέτασεν τὴν ἐαυτοῦ καρδίαν.

Λέγουσιν δίδομεν ὅλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ δὲν δεχόμεθα εἰς θέσεις, εἰμὴ αὐτόχθονας (ἀνέγνω ψήφισμα συνελεύσεως Ἑρμιόνης κοινότητα συμφερόντων).

Πρὸ ὀλίγου ἀπεπέμφθησαν τῆς Ἑλλάδος οἱ Βαυαροὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς κοινῆς ἀγανακτήσεως· ὅμοιον ψήφισμα θέλει γίνεαι καὶ διὰ τοὺς συναδελφούς σας;

Δὲν φροντίζει τὸ περὶ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ ἀδελφοῦ, καὶ φίλου, καὶ συμπολίτου· ἀνέστιος καὶ ἀνάδελφος ὁ ἑτερόχθων δὲν θέλει ἔχει κατὰ τοῦτο, εἰμὴ ξηρὰν ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπαρξιν, καὶ ἀντὶ χάριτος δὲν θέλει δοθῇ αὐτῷ ἄλλο, εἰμὴ ἡ τύψις τοῦ συνειδότος.

Διατὶ ἡ ἐξαίρεσις αὕτη; ἀφοῦ τὰ δυστυχήματα ἦτο κοινὰ, ἡ εὐτυχία πῶς δύναται νὰ εἶναι μερικὴ; Καταδικάζεται τὰς ἐπαρχίας ταύτας, διότι δὲν ἠλευθερώθησαν; ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀττικὴ, καὶ ἡ Εὐβοία, καὶ ἡ Ἀχαΐα, κατὰ τύχην ἠλευθερώθησαν.

Παύω, πεποιθὼς, ὅτι δὲν θέλετε λυπήσει τοὺς συναδελφοὺς σας, καὶ δὲν θέλετε νεκρώσει τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος· εἰς τὴν παρουσιασθεῖσαν τροπολογίαν ἐτέθη τὸ τέλος τοῦ πολέμου εἰς τὰ 1827, ἀλλ' οὗτος ἔπαυσε τῷ 1829.

Διὰ τοὺς ὑπηκόους τὸν ξένων δυνάμεων ἐπεθύμουν μικροτέραν τῶν 10 ἐτῶν προθεσμίαν, ἕνεκα τῶν ἐπιδαφιλευθεντων παρ' ἐκείνων εὐεργετιμάτων εἰς ἡμᾶς.

Ἐνταῦθα αἰτησαμένων πολλῶν τὴν διακοπὴν τῆς συζητήσεως διελύθη ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν γρῆν Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α'.

Τῆς 13 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ 13 τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἡμέρᾳ πέμπτῃ, τὴν 10 ὥραν π. μ. τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιστιῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ τοῦ Βουλευτηρίου καταστήματι, ἐγένετο διαταγὴ τοῦ Προέδρου ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων, καὶ εὐρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι εἴκοσι ἑπτὰ, ἀπόντες δὲ δεκατέσσαρες.

Μετὰ δὲ ταῦτα, κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν, ἀνεγνώσθησαν 1.) τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν πρακτικῶν, τὸ

ὁποῖον κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 12 Ἰανουαρίου ἀπεφασίσθη νὰ διορθωθῇ ἰδιαιτέρως, καὶ 2.) τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὁποῖα ἀμφότερα γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν κατὰ τὴν τοῦ Προέδρου τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολουθῶς εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι χθὲς αἰτσαμένων τινῶν ψηφηφορίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος χωρὶς νὰ διατάξῃ ταύτην ὁ Πρόεδρος μετὰ τὴν ὥριμον συζήτησιν, ἡσθάνθημεν πάντες τὸ ἀτόπημα, ἐξ οὗ παρεβιάσθη καὶ αὐτὸς ὁ κκονισμὸς· ἐπέφερε δὲ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις· ἐπὶ τοῦ 2. τῆς Α. τροπολογίας, δι' οὗ ἀποκλείονται Ἕλληνες γεννηθέντες ὑπὸ αὐτοχθόνων γονέων· μετὰ ταῦτα ἐπρότεινεν ὅτι δέχεται τὸν ἐ. §. ἀφοῦ ἀλλοιωθῇ ὁ ε'. §. αὐτοῦ ἀπεκτεινομένου τοῦ χρονικοῦ διαστήματος μέχρι τῶν 1837, καθότι ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν ἐπισήμων διακηρύξεών της (ἀνέγνω ταύτας) ἐνέει μεταναστάτας τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν τοὺς ἀπολέσαντας τὴν περιουσίαν των, καὶ οἵτινες μὴ δυνηθέντες νὰ μεταναστεύσωσι πρότερον, ἦλθον, κατὰ τὸ 1836.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων πρῶτος ἔχων τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι ὅσον τὸ συζητούμενον ἀντικείμενον εἶναι σπουδαῖον. τόσον ἀπαιτεῖται ἄκρα προσοχὴ. καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἀνοχὴν τῆς συλλεύσεως ἐπὶ μικρὸν, ἃν καὶ δὲν εὐτύχησε νὰ ᾖ ῥήτωρ, διότι ὅτε οἱ Ἕλληνες ἡγωνίζοντο, αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων περιπλανᾶτο εἰς τὰ ἔρη, καὶ ὄχι εἰς τὰς Ἀκαδημίας.

Καθὼς, εἶπε τις τῶν χθὲς ἀγορευσάντων, ὁ αὐτόχθων εἰς τινὰς κατήντησε καὶ ἤδη καὶ πρότερον πολὺ ἐπαχθὴς, καὶ τοῦτο προῆλθε, διότι ἐνόμισάν τινες, ὅτι εἶναι προωρισμένος νὰ μένῃ εἰς εὐτελῆ καὶ ποταπὴν θέσιν πάντοτε, ὡς ἐκ τῶν πρὸ δέκα ἐτῶν περιστατικῶν.

Οἱ ἀποδίδοντες εἰς ἡμᾶς πνεῦμα ξενηλασίας σφάλλουν, διότι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἔχομεν τοὺς Κ. Μεταξᾶν, Μαυροκορδάτον, Κωλέττην, Τομαρᾶν, Πραῦδην κ.λ.π. τοὺς ὁποίους ἅμα ἦλθον ἐνηγκαλίσθημεν ὡς ἀδελφούς μας, καὶ παρεχωρήσαμεν αὐτοῖς πάντοτε, καὶ πανταχοῦ τὰ πρωτεῖα.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ ἀγὼν ἦτο κοινός, καὶ ὑπὸ τὸ σύνθημα τοῦτο ἐκινήθη, ἀλλὰ τὸ αἶσθημα ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ πατρίδος δὲν ἐνηγκαλίσθησαν ἅπαντες, ἐνεκα τούτων φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ταυτισθοῦν οἱ ὑπενεγκόντες θλίψεις καὶ ταλαιπορίας μετὰ τοὺς ἐν ἡσυχίᾳ διατελέσαντας· ἐὰν τὸ σύνθημα τοῦ ἀγῶνος δὲν ἦτο κοινόν, δὲν ἤθελον τολμήσει ἡ Πελοπόννησος, ἡ Ἠπειρος, αἱ Νῆσοι νὰ λάβουν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ὕστερον

ἐγκαταλειφθέντες οἱ κάτοικοι αὐτῶν μόνοι, ἠλευθερώθησαν διὰ τῶν ἀγώνων των, καὶ προστασίας τοῦ ὑφίστου καὶ τῶν φίλων Συμμάχων Δυνάμεων.

Ἀρχόμενος τῆς ἐξετάσεως περὶ τοῦ ποῖαι ἐπαρχίαι τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μετέσχον τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἡρώτησε τὸν ὑποστράτηγον Γρίβαν καὶ Λοιδωρίκην, ἵνα εἰπωσιν αὐτῷ ὡς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ λοιπὰς, ἂν αἱ ἐπαρχίαι τούτων μετέσχον τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος ἐξ ἴσου, ἀποφανθέντων δὲ τούτων, ὅτι ἡ Μακεδονία, τὸ Σούλι ἤρξαντο τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1823, καὶ ὅτι μετὰ αἱματηρὸν πόλεμον οἱ σωθέντες τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων κατέφυγον εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ ἄλλων ἄλλας μαρτυρίας ἀρξάμενων νὰ δίδωσιν, ὁ Πρόεδρος παρετήρησε τῷ λαλοῦντι, ὅτι ἦτο περιττὸν νὰ ζητηθῶσι πληροφορίες ἐν τῇ συνεδριάσει.

Ἐπειτα ἐξηκολούθησε λέγων, ὅτι κατὰ τὰς δοθείσας πληροφορίες αἱ μνησθεῖσαι ἐπαρχίαι ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν πόλεμον μέχρι τοῦ 1823, καὶ ὅτι οἱ συμμετασχόντες ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὶν τοῦ 1827. ἄρα οὗτοι ἐνδιαλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ α. § τῆς α. τροπολογίας, καὶ ἐπομένως οὐδόλως ἀδικοῦνται ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας.

Εἶπον τινες, ὅτι διὰ τῶν τροπολογιῶν διακρίνεται τὸ ἔθνος εἰς αὐτόχθονας καὶ ἑτερόχθονας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχεται ἀληθείας, διότι ἕκαστος βλέπει ἐντὸς τῆς α. τροπολογίας, ὅτι ἅπαντες οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα χαίρουσι ταῦτ' ἀδικαιώματα· τοιοῦτον πνεῦμα καὶ τοιαύτη ἀρχὴ ἐνυπάρχει εἰς τὴν μνησθεῖσαν τροπολογίαν, λέγουσαν, ὅτι καὶ οἱ σήμερον ἐλθόντες ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς ἀγωνισθέντας, ἕως τὸ 1827. ἡ μόνη ἐξαίρεσις γίνεται ὡς πρὸς τὴν διαχείρησιν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν· καὶ τοῦτο, διότι ἀπαιτεῖται προηγουμένως νὰ μάθουν, οἱ νεωστὶ ἐρχόμενοι, τὰ ἥθη τοῦ τόπου, τὴν κατὰστασιν καὶ λοιπὰ τοῦ ἔθνους, ἀπέναντι τῶν πραγμάτων πᾶς λόγος εἶναι περιττός, διότι ἀπὸ τὸ 1828 μέχρι τοῦ νῦν οἱ ἑτερόχθονες κατέχουν τὰς θέσεις· ῥίψατε ἐν θέμῃ εἰς τὰς Γραμματείας, τὸ ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τὰς εἰσαγγελίας, τ' ἀνώτερα δικάστηρια· τέλος ποῖοι ἕκτοτε μέχρι τοῦδε ὑπῆρξαν ὑπουργοί;

Χθὲς καὶ σήμερον ἠκούσατε, ὅτι ὁ μὲν Ἰσαμαδὸς, ἕνεκα τῆς τοιαύτης καταστάσεως αὐτοχειριάσθη, ὁ δὲ Μαυρομάτης καὶ Φωτίλας ἐκ Καλαβρύτων ἀπέθανον στερούμενοι καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, καὶ εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου των τοῖς ἐδόθη τὸ δίπλωμα ὡς διαβατήριον διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν.

Ἐν τούτοις ἂν τινες τῶν αὐτοχθόνων ἐδικαιώθησαν, τοῦτο ἐγι-

νεν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς καλοκάγαθίας τοῦ Βασιλέως μας, καὶ μάλιστα, ἀφοῦ περιήρχοντο πολὺν χρόνον εἰς τὰς ἀγυῖας τῶν Ἀθηνῶν. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἑτερόχθονες περιεθάλφθησαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, δὲν δικαιοῦνται καὶ οἱ αὐτόχθονες ἤδη ν' ἀπολαύσουν τοῦλάχιστον ταῦτά;

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἡσθάνθησαν καὶ οἱ κατὰ τῆς τροπολογίας λαλήσαντες χθῆς, ἀναγνωρίσαντες μὲν ὡς ἀληθῆ τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα, ἀλλ' ἐκφρασθέντες, ὅτι ἡ διόρθωσις τούτων πρέπει νὰ γίνῃ διοικητικῶς.

Ἡ Κρήτη, ἡ Σάμος καὶ λοιπαὶ ἐπαρχίαι, ὅσαι ἔλαβον τὰ ὅπλα πρέπει νὰ χαίρωσι τ' αὐτὰ μὲ τοὺς αὐτόχθονας δικαιώματα; Ἀλλ' ὅτε κατὰ τὸ 1831 ἐχωρίσθησαν τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, ἔπρεπεν οἱ κάτοικοί των νὰ σκεφθοῦν, ἂν προτιμοῦν νὰ μείνουν εἰς τὸν Τουρκικὸν ζυγόν, ἢ νὰ μεταναστεύσουν.

Οἱ ἐλθόντες εἰς τὰ 1832 δὲν πρέπει ν' ἀποκλεισθοῦν, μολονότι θεωρεῖ διαφοράν τινα ὡς πρὸς τινας τόπους, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων δὲν ἔλαβον τὰ ὅπλα, εἰμὴ ἐν μέρει, ἀλλ' οἱ κάτοικοι τούτων ἦλθον, ὡς εἵπομεν ἕως τὸ 1827, διὸ καὶ δὲν ἀποκλείονται.

Φαινόμεθα πολὺ γενναῖοι, εἶπε, καθότι δεχόμεθα καὶ τοὺς ἐλθόντας ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν, μέχρι τοῦ 1832, καὶ τοὺς θεωροῦμεν ἄνευ διακρίσεως. Τὸ αὐτὸ μέτρον φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ καὶ ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους Θεσσαλίας, Μκεδονίας, Ἠπείρου, οἱ κάτοικοι τῶν ὑποίων ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ ἔλθωιν μέχρι τοῦ 1827. φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς ὑπαγάγωμεν εἰς τὸν § 6, τοῦ ἀρθρ. 4, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς αὐτόχθονας.

Τοὺς δὲ ἐν τῷ 6 παραγράφῳ τοῦ ἀρθροῦ 4 ἐλθόντας μετὰ τὸ 1832, καὶ μὴ ἀνήκοντας εἰς τὰς λαβούσας τὰ ὅπλα ἐπαρχίας, αἵτινες δὲν ἀποτελοῦν μέρος τῆς Ἑλλάδος, δὲν πρέπει νὰ δεχθῶμεν, διότι οὕτω ταυτίζομεν τὴν τύχην τῶν ἀγωνισαμένων μὲ τὴν τῶν μὴ ἀγωνισθέντων.

Τὸ ἐπ' αὐτὸν φρονεῖ, ὡς καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του τροπολογίαν ἐξέθεσεν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, ἥσοι ἦλθον ἀπὸ τοῦ 1828—1833 καὶ 34, καὶ ἰδιωτικὸν βίον μετελθόντας ἐπὶ ἑξ καὶ ἐπτὰ ἔτη, τοῖς λαβοῦσι ἅμα ἐπάτησαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος δημοσίους θέσεις.

Περαιίνων τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι χθῆς τις ἀνέγνω ψήφισμα, καθ' ὃ, ἐπειδὴ ὁ ἀγὼν ἦτον κοινός, ἄρα καὶ αἱ ὠφέλειαι του πρέπει νὰ ᾖναι τοιαῦται ἀλλ' εἰς τοῦτο συμφωνεῖ, πλὴν ποία καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν διετηρήθη δικαιοσύνη; διὰ τοῦ ἀγῶ-

νόμους ἐκερδίσαμεν τὴν ἐθνικὴν γῆν, καὶ δημοσίους θέσεις· ἀλλ' ἕκαστος ἡξέυρει, ὅτι ὁ νόμος τῆς προικοδοτήσεως ἦτον κρινὸς δὲ ὅλους σχεδόν· αἱ δὲ δημόσιαι θέσεις εἰς τοὺς ἐτερόχθονας μόνον ἦσαν ἐφικταί, καὶ δὲν διετηρήθη οὐδεμία ἀναλογία ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν αὐτοχθόνων, καὶ ἐτεροχθόνων.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, ὅτι δὲν ἦλθεν ἐνταῦθα, οὔτε συμπάθειαν νὰ διεγείρῃ, οὔτε ἀντιπάθειαν, εἰμὴ, ὅτι δὲν δύναται ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος νὰ νομοθετίσῃ περὶ παρελθόντων, καὶ μάλιστα περὶ ὧν αἱ παρελθοῦσαι συνελεύσεις ἀπεφάνθησαν.

Τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος (τοῦ ὁποίου ἀνέγνωσεν ἄρθρα) εἰς τὸ 2 ἄρθρον εἶναι πολὺ γενικόν, περιλαμβάνον ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν Σλαβικὴν καὶ Ἀλβανικὴν.

Μετὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος οὐδεὶς νόμος ἔγινε, πραγματευόμενος περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. Ὁ κατὰ τὸ 1835 ἐκδοθεὶς περὶ ἰθαγενείας δὲν πραγματεύεται περὶ τῶν δημοσίων δικαιωμάτων, οὐδὲ περὶ ἀντιπροσωπικοῦ· μάλιστα καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἀντίκειται εἰς τὸν συνταγματικὸν τῆς Τροιζῆνος νόμον, δὲν πρέπει νὰ ληρθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι οἱ συνταγματικοὶ νόμοι εἶναι ἐπικρατέστεροι τῶν κοινῶν νόμων· πᾶς νόμος, ἅμα ἐκδοθῇ, ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι αἰώνιος, πολὺ δὲ πλέον οἱ συνταγματικοί, οἵτινες ὀργανίζουσιν τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν. Ἐπομένως ἅπαντες οἱ μεταναστεύσαντες ἐτερόχθονες Ἕλληγες, ἦλθον δυνάμει τοῦ συνταγματικοῦ νόμου τῆς Τροιζῆνος, ὅστις εἶναι ἐν ἰσχύει· τοῦτον ἐσεβάσθη ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, καθότι πρότινος καιροῦ τὸ ἐρετεῖον τῆς καθέδρας, ὑπαρχούσης διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἀνακτορίου καὶ ἰδιώτου τινός, ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ ἰδιώτου, στηριχθὲν εἰς τὸν νόμον τῆς Τροιζῆνος· πῶς λοιπὸν ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέλομεν θεωρήσῃ αὐτὸν ἀνίσχυρον; Ὅταν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μετὰ ἐννεαετῇ συνεχῇ πόλεμον, πολεμοῦντες τοὺς Τρῶας, ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσωσι χωρὶς νὰ ἐκδικήσωσι τὴν ἀτιμίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, καὶ οὐδὲ ἡ φωνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ στρατεύματος, μόνος ὁ Ὀδυσσεὺς γνωρίζων καλλίτερα τὰ αἰσθήματα τῶν Ἑλλήνων, ἀνεχαίτησε τὴν ὁρμὴν τοῦ στρατοῦ, εἰπών·

» Πῇ δ' αἱ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν πιστά;

καὶ ἡμεῖς, εἶπεν, ἅπαντες συνηγμένοι ὄντες ἐν Τροιζῆνι, ὠρκίσθημεν νὰ φυλάζωμεν τοὺς ὅρκους; καὶ ἐπομένως ἀρμόζει νὰ εἴπωμεν σήμερον,

» Πῇ δ' αἱ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν πιστά;

Ὁ συνταγματικὸς Νόμος εἶναι αἰώνιος, ἂν καὶ ἡ αἰωνιότης ᾖ κοινὸς χαρακτήρ παντὸς σχεδὸν νόμου· ἐπομένως δὲν δύναται νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ, εἰμὴ ὑπεράνθρωπος δύναμις, ἡμεῖς σήμερον συνήλθομεν νὰ νομοθετήσωμεν περὶ μελλόντων, καὶ οὐχὶ περὶ παρελθόντων. Ἄπασαι αἱ νομοθεσίαι τῶν ἐθνῶν καθιερώνουν τὴν ἀναλλοίωτον ἀρχὴν, τῆς μὴ ὀπισθονεργείας τῶν νόμων. Ἡ ἀνάδρομὴ τοῦ νόμου καταστρέφει πᾶσαν ἐλευθερίαν, διότι ἀναιρεῖ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα περιποιεῖται τις εἰς ἑαυτὸν διὰ τῆς νομίμου ἐνεργείας, ἐνσπείρει δυσταγμὸν, δυσπιστίαν καὶ πᾶσαν οἰκτιδήποτε φύσεως συναλλαγὴν· ὅσοι εἶναι φίλοι τῆς ἐλευθερίας, πρέπει ν' ἀποφύγουν αὐτήν.

Περὶ τοῦ παρελθόντος διατάσσει ἡ δικαστικὴ ἐξουσία δυνάμει ἰσχύοντος νόμου· ἡ δὲ νομοθετικὴ τὸναντίον περὶ τοῦ μελλόντος, ἂν λοιπὸν ἡμεῖς δεχθῶμεν τὴν τροπολογίαν, θέλομεν ἐκδώσει ἀπόφασιν, δι' ἧς δικάζομεν τοὺς κατέχοντάς τὰς δημοσίας θέσεις, θέλομεν ἐνδύθῃ καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ δικαστοῦ· πολλοὶ λέγουν, ὅταν τοῦτο γείνη, ὥστε ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ δικάσῃ καὶ τ' ἀνάπαλιν, τότε εἶναι τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

Τὰ ἄχρι τοῦδε ἐκτεθέντα ἤτον συνέπειαι, καὶ ἀρχαὶ τῆς πεποιθήσεώς του· ἤδη δὲ λέγει καὶ τοι ἀκόμη περὶ ὀπισθονεργείας τῶν νόμων.

Ὅτε εἰς Γαλλίαν συνετάττετο ἡ νομοθεσία, ὁ Πορταλὴς εἰσάγων τὸν νόμον εἰς τὸ νομοθετικὸν σῶμα, εἶπεν, ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία εἶναι ἡ παντοδυναμία τοῦ ἀνθρώπου ἢ κεφαλῇ τοῦ νομοθέτου εἶναι ὁ Ὀλυμπος, ἐνθα εἶναι ἡ κατοικία τῶν θεῶν. Ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ νομοθέτου ἐξέρχονται τὰ μεγαλήτερα ἐπινοήματα, δι' ὧν διέπονται αἱ τύχαι τῶν ἐθνῶν, καὶ προστατεύονται τὰ μεγάλα Βασίλεια, πλὴν ὅσον παντοδύναμος καὶ ἂν ᾖ ὁ νομοθέτης, δὲν δύναται νὰ ἐπιβλέψῃ, καὶ θεασάσθῃ περὶ τοῦ παρελθόντος· ὁ νόμος γεννᾶται ἀπὸ τὴν κατάχρησιν, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν τιμωρήσῃ διοικητικῶς, μόνον δύναται νὰ τὴν διορθώσῃ· πρὶν γίνῃ κατάχρησις, κανεὶς δὲν ἐφαρμόζει τὸν νόμον.

Περαινῶν τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀκυρώσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐν Τριζίνῃ Συντάγματος, οὔτε πάλιν νὰ μείνουν αἱ παρελθοῦσαι καταχρήσεις ἀδιόρθωτοι. Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν Γαλλίαν, ὅτε κατὰ τὸ 1813 καὶ 1815 ἡ μεταναστεύσασα γενναῖα διεδέχθη τὸ σκῆπτρον σχεδὸν ὅλης τῆς Εὐρώπης, κατέφυγεν εἰς ἐκκαθαρισμοὺς ὅλων τῶν γραφείων, ἀποβάλλουσα τοὺς ὑπαλλήλους των.

Ἀντιπαρετήρησεν δὲ ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ὁ νόμος τῆς Τριζίνος ἦτον ἐν ἰσχύει μέχρι τοῦ 1827, καὶ ὅσοι ἦλθον

ἐντὸς τῆς ἐπὶ τῆς ταύτης, δυνάμει τοῦ νόμου τούτου εἶναι δεκτοὶ ἐπίσης, καὶ ἀπολαμβάνουν ταῦτα δικαιώματα· ἀλλὰ μετὰ τὸ 1827 δὲν ἴσχυσε, διότι συνέβησαν πολλαὶ ἀνομίαι. Τὸ φρόνημά του, εἶπεν, εἶναι, οἱ κατέχοντες τὰς θέσεις ἐτερόχθονες ἢ ἀπομακρυνθῶν αὐτῶν, διότι ἐκ τῆς διαγωγῆς ὀλίγων τινῶν περιήλθομεν εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν.

Ἄλλοι δὲ τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον διὰ νὰ εἰσαῇ ὑποτροποποιήσιν τῆς χθὲς προσεγεγείσης τροπολογίας, εἶπεν, ὅτι σήμερον ἀποφασίζοντες τὸ προκείμενον θέμα, δὲν ἀντιβαίνομεν εἰς τοὺς ὅρκους μας, διότι τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος εἶχε σκοπὸν, καὶ ἔθεσε καὶ ὅρους τινάς. Παντὸς νόμου ἢ Συντάγματος τίθενται καὶ φρουροὶ, ἀλλὰ τοιοῦτοι φρουροὶ τοῦ Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος δὲν ἦτο, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται ὡς μὴ ἔχον ἰσχὺν, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον πρόκειται ζήτημα· κανένα δὲν ἀδικοῦμεν, καθότι παραχωροῦμεν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου καὶ εἰς τοὺς σήμερον ἐλθόντας.

Περαίνων τὸν λόγον ἐπρότεινε τὴν ἐξῆς τροπολογίαν.

Ἄρθρ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου ἄνευ διακρίσεως καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια ἔαρη ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς των.

Ἄρθρ. 4. Μόνοι οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἡμερομηνίαν ὑπ' ἀριθ. 2 ψηφίσματος.

Ἄρθρ. 5. Νόμος ἰδιαίτερος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως.

Ἄρθρ. 6. Οὐδεὶς δύναται νὰ ᾖ πολίτης δύο ἐπικρατειῶν.

Ψήφισμα Β'.

Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις,

Θεωροῦσα ἀναγκαῖον τοῦ νὰ διευθετήσῃ αὐτὰς ἐπὶ τὸ κρεῖττον συμφώνως μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας.

Ψηφίζει.

Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίου ὑπαλληλίας εἰς ὅλα τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα ἅμα μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος ἀπὸ τοὺς ἐξῆς, οἵτινες μόνοι εἶναι δεκτοί.

1. Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας.

2. Οἱ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες μετὰ ἐνιαύσιον εἰς τινὰ τῶν δήμων τῆς Ἑλλάδος ἐγκατάσασιν των.

3. Οἱ γεννηθέντες ὑπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως εἰς ἓνα τῶν δήμων τῆς ἐπικρατείας θέλησίν των.

4. Οἱ παρευρεθέντες κατὰ τὸν ἀγῶνα ὁμόθησκοι, καὶ φιλέλληνες, καὶ διαμείναντες σταθερῶς μέχρι τοῦ ἔτους 1827· πρὸς δὲ καὶ τὰ εἰς ἀλλοδαπὴν γεννηθέντα τέκνα αὐτῶν μεθ' ἑν ἔτος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των ἐγκατασταθέντα κατοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

5. Ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων τῶν μερῶν, τὰ ὅποια ἔλαβον τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀπετέλουν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, μεταναστεύσαντες δὲ πραγματικῶς μέχρι τοῦ 1834, ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

6. Οἱ μεταναστεύσαντες ἐν γένει κατὰ τὰ πρωτόκολλα μέχρι τοῦ 1837, καὶ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας χαίρουσι δικαίωμα εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα μετὰ τριετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

7. Ἐπίσης μετὰ τριετίαν, ὅσοι ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος των, ἔνεκα τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, συμμεθέξαντες εἰς αὐτὸν, καὶ διασκορπισθέντες εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, μὴ ἀπολέσαντες δὲ τὴν ἐθνικότητά των, ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀποκατασταθῶσιν εἰς ἓνα τῶν δήμων αὐτῆς.

8. Οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁμόθησκει ἀπὸ τὰ 1828 μέχρι τέλους τοῦ 1832 μετὰ τετραετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος, οἱ δὲ ἐλθόντες ἀπὸ τὰ 1833 μέχρι τῆς σήμερον μετὰ ἐπταετίαν.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας δὲν ὑπάγονται·

1. Οἱ Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι,

2. Οἱ στρατιωτικοὶ Ἕλληνες, προτιμωμένων ὅμως πάντοτε εἰς τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν τῶν αὐτοχθόνων καὶ τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἀγωνισθέντων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν.

Νόμος ἰδιαίτερος θέλει κανονίσει τὴν μετοχὴν εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα τῶν ἐλευσομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄνευ παραβιάσεως τῶν προεκτεθέντων.

Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει ἀποτελέσει παράρτημα τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος, ἐπέχον τόπον Νόμου θεμελιώδους, καὶ ἀμεταβλήτου.

Ἄλλος δὲ πάλιν τῶν Κ. πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε. Κατὰ τὴν χθесινὴν συνεδρίασιν εἰς τῶν ἀγορευσάντων πληρεξουσίων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐξήγησιν περιστατικοῦ τινος, συνδεομένου μὲ τὰ περὶ μεταναστεύσεως ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας τῶν ἐκτὸς ὁμογενῶν μας πρωτόκολλα τῶν συμ-

μάχων δυνάμεων· λυπηρά περιστατικά, επεκκόλουθα ψευδῶν εἰσπληρήσεων, καὶ παρεξηγήσεων ἐπὶ τῆς συστηθείσης τὸ 1840 συνθήκης, κατεπείκранον τὴν καρδίαν μου, καὶ ὀφείλω ἤδη νὰ ἐξηγηθῶ εἶναι στιγμαί, καθ' ἃς ψευδὲς ιδέα, μικρὰ εἰσήγησις, διαδιδομένη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μορφοῦται, καὶ λαμβάνει τὴν ὑπαρξίν τῆς κρίνῃς γνώμης· δὲν ἐμβαίνω εἰς λεπτομερεῖς ἀναπτύξεις, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος τῆς πράξεως αὐτῆς, τὸ ὅποιον ἔχει σχέσιν μὲ τὸ παρὸν ζήτημα.

Ἡ συνθήκη ἠσφαλίζει τὸ παρελθόν, ἀν καὶ ἦτον ἀποκλειστικὴ διὰ τὸ μέλλον, εἶπε γὰρ ὁ πληρεξούσιος, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον εἶναι βέβαιον· ἀπὸ τὰ 1821 μέχρι τῶν 1830 ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Τουρκίας μετανάστευσαν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος οἱ ὁμογενεῖς, ἢ διὰ νὰ λάβωσι μέρος, καὶ νὰ συνδράμωσιν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ἢ διὰ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὴν γενικὴν σφαγὴν καὶ τὰς καταδιώξεις τῆς Τουρκίας, καὶ ἐδῶ εἶναι ἡ μεγάλη μετανάστευσις. Ταύτην ἐπικολούθησεν ἔπειτα νομικὴ τις μετανάστευσις καὶ κατὰ τὰ πρωτόκολλα. Ἡ μετανάστευσις αὕτη εἶναι μερικὴ καὶ ἀνάγεται 1) εἰς τὰς νήσους, καὶ τὰ μέρη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ὅσα συνεμέθεξαν εἰς τὸν ἀγῶνα. καὶ 2) εἰς τὰς οἰκογενεὰς τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅσα ὑπέφερον διχμεύσεις καὶ κακοπραγίας κατὰ τὸν ἀγῶνα, ἡ δευτέρα αὕτη μετανάστευσις παρετάθη μέχρι τῶν 1837, διότι ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις, διῃσχυρίζομένη, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως πρέπει νὰ περιορισθῇ μέχρι τῶν 1830, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς τὴν μετανάστευσιν, καὶ διὰ τῆς βίας ἀνέστειλε τὴν ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τούτου, τὸ ὅποιον παρεῖχον τὰ πρωτόκολλα· διηγήρηθ' ἕνεκα τούτου μεγάλη ἀμφισβήτησις μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας καὶ τῆς Πόρτας· εἰς τὴν ὁποίαν, ἐπαμβᾶσαι αἱ σύμμαχοι δυνάμεις, ἐξέδωκαν τὸ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1836 νέον πρωτόκολλον. Μετὰ τὴν ἐπίσημον κοινοποίησιν αὐτοῦ οἱ πρέσβεις ἐπέμενον νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὴν Πόρταν διαταγὰς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν δυναστείαν ἐπαρχιῶν, πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ πρωτοκόλλου, ἀλλὰ μάταιος ὁ κόπος, καὶ μάτην ἐξεσφενδονίζοντο αἱ διαμαρτυρήσεις. Ὁ Ἕλλην τῶν ἐκτὸς ἐπαρχιῶν μεταβαίνων εἰς τὴν Τουρκίαν, ὑπεβάλλετο εἰς τὸν κεφαλικὸν φόρον, χωρὶς ἡ Ἑλληνικὴ πρεσβεία νὰ δύναται νὰ τὸν προστατεύῃ· διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ πρεσβεία ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον διὰ τοῦ 2 ἄρθρου τῆς συνθήκης, τὸ ὅποιον ὑπεχρέωνε τὴν Τουρκίαν διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν γενομένων μεταναστεύσεων, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ παρελθόν, ἔπειτα διὰ τὸ μέλλον ἐτέθη τὸ ἄρθρον 24, τὸ ὅ ὅποιον ἐπέφερεν ὅλα τὰ συμ-

πάντα· τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι οἱ πρέσβεις ἀμειδίως καὶ τῶν δύο ἐπικρατειῶν δὲν ἔχουν δύναμιν νὰ ἐφοδιάσουν μὲ διαβατήρια τὸν ὑπὸ ἑκάστης τῶν δύο, εὐρισκόμενον, ὅπου καὶ ἡ πρεσβεΐα.

Τοιαύτη ἡ Νομοθεσία μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς Πόρτας ἐὰν ὑπῆκοι τῆς Τουρκίας διέφυγον ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ μετανάστευσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῶν 1837, οἱ τριῶντοι κατὰ τὴν συνθήκην εἶναι πολῖται Ἕλληνες, καὶ ἀπολαμβάνουν πᾶσαν προστασίαν εἰς τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν· αἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἐλθόντες ἠδύναντο μὲν ν' ἀποκτήσωσιν, ἢ καὶ νὰ ἔχωσιν τὴν ιδιότητα τοῦ πολίτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν εἶχον ὅμως προστασίαν τινὰ, μεταβαίνοντες εἰς Τουρκίαν, ὅπου ἐθεωροῦντο ὑπῆκοι Τοῦρκοι· τοῦτο δὲ εἶναι κοινὸν εἰς ὅλας τὰς συνθήκας τῆς Τουρκίας μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ὡς πρὸς τοὺς ταιούτους ὑπηκόους, μεταβαίνοντας εἰς τὴν Τουρκίαν.

Μεταβαίνων ἀκολουθῶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντικειμένου, παρετήρησεν, ὅτι ὅλοι οἱ προαγορεύσαντες ὑπὲρ καὶ κατὰ τῶν δοθεισῶν τροπολογιῶν, ὡμολόγησαν τὰς καταχρήσεις τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ποῖοι οἱ αἰτίαι; τοὺς ἐκήρυξε τὸ ἔθνος διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου· ἡ αἰτία δὲ τῶν καταχρήσεων τούτων ἦτον ὑψηλότερόν τι, ἐνυπάρχον εἰς τὸ εἶδος τοῦ πεπτωκότος Κυβερνητικοῦ συστήματος, καὶ οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἐκεῖ συνεκεντρώθη τὸ Βασιλικὸν στοιχεῖον· ἐν τούτοις τὰ περὶ συμφερόντων τοῦτο ζήτημα, συνδέεται μὲ τὸ ζήτημα τοῦ πολίτου, καὶ ἡ διάκρισις αὕτη ὅχι μόνον εἶναι εὐχολος, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαστική, καὶ δικαία, καὶ μόνη αὕτη δύναται νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ Ἕλλην ἀπολαμβάνει ἅ. τὰ γενικὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια πᾶς ἄνθρωπος χαίρει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἥτοι τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας, καὶ ἑ'. δικαιώματα, τῶν ὁποίων ὁ ξένος ἀτερεΐται, δηλαδὴ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταβολὴν καὶ ἐγγύησιν, ὅταν πρόκειται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν, οὔτε εἰς κράτησιν διὰ πολιτικὸν χρέος, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ὡς μάρτυς εἰς συμβόλαιον, καὶ νὰ ᾖ ἴσως μέλος τῆς ἐθνοφυλακῆς· ὁ δὲ πολίτης Ἕλλην ἐκτὸς τούτων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτελῇ μέρος ὅλων τῶν ἐξουσιῶν τῆς πολιτείας.

Ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ καθιερωθῶσιν αἱ περὶ τοῦ πολίτου Ἕλληνος ἀρχαί, καὶ νὰ τεθῶσι περιορισμοί· οἱ ποῖος ἀφορῶσι τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δυνάμει εἰς τὸν Ἕλληνα ὑπάρχοντος

δικαιώματος τοῦ πολίτου, καὶ ἐνταῦθα ἔχει κυρίως σχέσιν τὸ προκείμενον ζήτημα.

Ὡς πρὸς τὸ κείμενον τῆς τροπολογίας· ἐπειδὴ τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ περιέχῃ γενικοὺς ἀφορισμοὺς, καὶ ὄχι ἐξαιρέσεις, καὶ ἀντικείμενα κυβερνητικὰ, τὸ μέρος τὸ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνος νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, τὸ δὲ περὶ θέσεων, ὡς πρόσκαιρον καὶ μερικόν, νὰ γίνῃ δι' ἰδιαίτερου ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως. Κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζήνης δὲν ἀπαιτεῖται οὐδεμία ἐγγραφή εἰς τινὰ δῆμον, ἀλλ' ἡ ἀποκατάστασις· διότι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ἐγγραφῆς καὶ ἐγκαταστάσεως, καθόσον νομίζεται τις ἐγκατεστημένος, ἅμα ἀποκτήσῃ ἰδιοκτησίην, καὶ ἐγγεγραμμένος, ὅταν δηλώσῃ κατὰ τύπους τινὰς τὴν πρόθεσιν τῆς κατοικεσίας.

Ἐξεναντίας ὁ περὶ ἰθαγενείας νόμος τῶν 1835 ἀπαιτεῖ ῥητῶς τὴν ἐγγραφὴν. Εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ ἀραιεθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ ἐδάφια ἡ ἀπαίτησις τῆς ἐγγραφῆς, εἰς δὲ τὸ τέλος νὰ προστεθῇ ἰδιαίτερον περὶ τούτου ἐδάφιον, καθὼς ἡ ἐγγραφή ν' ἀπαιτῆται ἀπὸ τοὺς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ νόμου τῶν 1835· διότι ἄλλως ζητοῦντες τ' ἀδύνατα θέλομεν στέρῃσαι τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος τοῦ χορηγουμένου αὐτοῖς δικαιώματος.

Ὡς πρὸς τοὺς μεταναστεύσαντας μετὰ τὸ 1829, διότι οἱ πρὸ αὐτῶν ταυτίζονται μὲ τοὺς αὐτόχθονας, εἶναι δίκαιον νὰ τεθῶσι διακρίσεις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, καὶ τῆς ἐποχῆς τῆς μεταναστεύσεως. Πρέπει πρὸ πάντων νὰ διακριθῶσιν οἱ μέχρι τῶν 1837 μεταναστεύσαντες Ἕλληνας ἐκ τῶν ἐκτὸς ἐπαρχιῶν κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντες.

Ὡς πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας κατηγορίας πρέπει νὰ φανῇ ἡ Συνέλευσις αὐστηροτέρα, παρὰ εἰς τοὺς τῆς πρώτης, διότι ἐκεῖνοι μὲν, μὴ ἔχοντες καὶ κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος οὐδὲν ἐμπόδιον, δὲν ἤλθον νὰ συμμερισθῶσι μὲ ἡμᾶς τὸν κίνδυνον καὶ τὰ δεινὰ, ἡσύχαζον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀπέκτων ἐπιτηδιότητα, ἢ μέσα πρὸς τὸ ζῆν· οὗτοι δὲ καὶ τοὶ ἔχοντες τὴν θέλησιν ὡς συνεπαναστατήσαντες μὲ ἡμᾶς, δὲν εἶχον ὁμῶς τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ ἔλθωσιν. Οἱ πλείστοι τούτων ἐσώθησαν εὐκολώτερα εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἔζησαν μὲ ἐλέη. Οὗτοι θεβαίως δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς εἰς τὴν Εὐρώπην μένοντας, καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντας Ἕλληνας. Δὲν ζητοῦμεν κεκτημένα δικαιώματα νὰ καταστρέψωμεν, ὅλους ἀναγνωρίζομεν ὡς Ἕλληνας· ἀλλὰ διὰ νὰ προλάβωμεν τοῦ λοιποῦ τὰ παρελθόντα δεινὰ, ζητοῦμεν προτίμησιν τινὰ εἰς τὸ δίκαιον ζηριζομένην,

Ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς τροπολογίας, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἐπαρυσίασεν ὁ πληρεξούσιος Τριπύλεως, ἀνέγνωσε, καὶ ἀνέπτυξε συγχρόνως τὰς ἐξῆς ὑποτροπολογίας.

Ἄρθρ. 3 Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων ἄνευ διακρίσεως, καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των.

Ἄρθρ. 4. Πολῖται Ἕλληνες εἶναι.

α) Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας·

β) Οἱ ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες μετὰ τὴν ἐνιούσιον εἰς τινὰ δῆμον τῆς Ἑλλάδος ἐγκατάστασιν των.

γ) Οἱ γεννηθέντες ἀπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος θέλυσιν των.

δ) Οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν ὁμόθησκοι, καθὼς καὶ οἱ φιλέλληνες, ὅσοι διαμείναντες σταθερῶς συνεμέθεξαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ 1829, πρὸς δὲ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετὰ ἐν ἔτος ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των ἐγκατασταθέντα κατοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ε) Ὅσοι κατὰ τοὺς ὅρους τῶν πρωτοκόλλων μεταναστεύσαντες ἀποκατεστάθησαν σταθερῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι μέχρι τοῦ ἰουλίου τῶν 1837.

ς) Ὅσοι ὁμόθησκοι μεταναστεύσαντες μετὰ τὸ 1837, ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι·

ζ) Ὅσοι ὁμόθησκοι ἐλθόντες ἀπὸ ἄλλας παρὰ τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν μετὰ τὸ 1829 ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι·

η) Οἱ ἀναγόμενοι εἰς ὅλους τοὺς παραγρῆφους, ἐκτὸς τοῦ α'. εἰς ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ Ἑλλάδι μετὰ τὸ 1835 ὑποχρεοῦνται ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰς ἓνα τῶν δῆμων τοῦ Βασιλείου ἐγγραφὴν των.

θ) Νόμος εἰδικὸς θέλει κανονίσει εἰς τὸ μέλλον τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτογραφήσεως.

Περαινῶν τὸν λόγον ἀνέγνω τὸ ἐξῆς ψήφισμα.

Ἡ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴ Συνέλευσις.

Λαβοῦσα ὑπ' ὅψιν τὰς περιστάσεις,

Θεωροῦσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διευθετηθῇ ἐπὶ τὸ κρεῖττον συμφώνως μὲ αὐτὰς καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας·

Ψ η φ ί ζ ει

Ἡ ἐνεργητικὴ ἐξάσκησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου, καθόσον ἀφορᾷ τὴν παραδοχὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ δημόσια

ἐπαγγέλματα, ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος συντάγματος.

α) Διὰ τοὺς ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τὸν παράγραφον ε'. τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ συντάγματος, ἐὰν ἐγκατεστάθην ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1834 μετὰ δύο ἔτη.

β) Διὰ τοὺς ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τὸν παράγραφον ζ'. τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ συντάγματος μετὰ 4 ἔτη.

γ) Διὰ τοὺς ἐμπεριλαμβανομένους εἰς τὸν παράγραφον ζ'. τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ συντάγματος μετὰ ἑξή ἔτη.

Δὲν ὑπάγονται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος ψηφίσματος οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ καθηγηταί, καὶ οἱ στρατιωτικοί, ὅσοι τοιοῦτοι εὐρέθησαν εἰς ἐνέργειαν ὑπηρεσίας πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 1843.

Τ' ἄλλα ἔθνη, εἶπεν ἄλλος τῶν πληρεξουσίων, ὅσα ἀνέφερον, καὶ ἀναφέρουσιν οἱ προλαλήσαντες, εἶναι αὐτόνομα πρὸ χρόνων καὶ εὐτυχῆ. Ἡμεῖς δὲ μικρὸν μέρος τοῦ ὅλου τῆς Ἑλλάδος ἐδυνήθημεν νὰ σώσωμεν, καὶ τούτου τ' ἀγαθὰ, πρέπει νὰ καρπῶνται ἄνευ διακρίσεως πάντες αὐτόχθονες καὶ μὴ αὐτόχθονες, ὅσοι μετέσχον τοῦ ἀγῶνος· ἅμα ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας δὲν ἐκώφευσαν εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς οὐδ' οἱ λαοὶ τῶν Ψαρρῶν, Χίων, Κυδωνιέων, Θετταλῶν, Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν κλπ. ἀλλὰ κατεξαναστάντες καὶ αὐτοὶ κατὰ τοῦ δυνάστου, ὑπέστησαν σφαγὰς καὶ αἰχμαλωσίας. Τί θέλουσιν εἰπεῖ σήμερον αἱ οἰκογένειαι τῶν τόσων μαρτύρων, ἂν μάθωσιν, ὅτι ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ αὐτῶν καὶ Ἑλλήνων; Πῶς θέτουσι τινὲς τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου εἰς τὰ 27, ἐνῶ μέχρι τῶν 29 ἐξηκολούθουν πολεμοῦντες οἱ Ἕλληνες; Πῶς ἀνέχονταί τοῦτο Χ. Χρίστος, Κριεζώτης, Σπῦρος Μήλιος, Τζαβέλας καὶ ἄλλοι, οἵτινες κατὰ τὰ 29 συνεκρότησαν πεισματῶδεις μάχας κατὰ τῶν τούρκων, ἐπεμψαν παμπόλλους εἰς τὸν ἄδην, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτισαν; Ἀταλάντη Σάλωνα, Κράββαρα, Ἀνατολικὸν, Μεσολόγγιον κλπ. εἰς τὸ 29 ἐκυριεύθησαν· ἡ μάχη τῆς Πέτρας τότε συνεκροτήθη μετὰ τὴν 11 τοῦ Σεπτεμβρίου, πῶς λοιπὸν θέτουσι τὴν παῦσιν εἰς τὰ 27; οἱ κάτοικοι ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ὅσοι συνεγωνίσθησαν μετ' ἡμᾶς, πρέπει νὰ νομισθῶσιν ὡς ἡμεῖς αὐτοί· καὶ οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ ἐκείνων καὶ ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ λάβῃ χώραν, ἄλλως θέλομεν ψεύσει τὰ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων ψηφίσματα. Ὁ φόβος τῶν καταχρήσεων τῶν ἐν ὑπουργήμασιν ὄντων δὲν πρέπει νὰ μᾶς κατέχῃ τοῦ λοιποῦ, διότι ἡ πολιτεία θέλει κυβερνᾶται ὑπὸ συνταγματικοῦ συστήματος.

Ἄλλος δὲ εἶπε, δὲν λέγουσιν ἀλήθειαν, ὅσοι ἀποκαλῶσι ξενηλάτας τοὺς Ἕλληνας. Αὐτὸς οὗτος υἱοθετηθεὶς, ὡς εἶπεν, παρ'

αὐτῶν, καὶ ἀνατραφεῖς πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τῶν ἐκτόπιος ἐγένετο τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὅποια πολυτρόπως ἐξέφρασεν κατὰ τὰς παρελθούσας ἐποχάς· ἀλλὰ τὰ ἐπὶ δεκαετίαν δεινὰ, τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ἐγένετο μέτοχος, καταδιωκόμενος ἀνιλεῶς ὑπὸ τοῦ ξενικοῦ πνεύματος, παραγαγόντα τὴν 3 Σεπτεμβρίου, πείθουσι καὶ σήμερον τοὺς Ἕλληνας νὰ ζητήσωσι τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Κανεὶς εἰς κἀνένα δὲν ἀρνείται τὸ τοῦ πολίτου δικαίωμα, τοῦ κακοῦ καὶ ἐνόχου τὴν τιμωρίαν ζητοῦσι πάντες.

Ἀλλ' ἂν καὶ οὗτος ᾖ ὁ σκοπός, ἂν ἐπιθυμῇτε ν' ἀσφαλίσῃτε ἤδη τὸ μέλλον, τιμωροῦντες τοὺς ὑπηρέτας τοῦ παρελθόντος συστήματος, ἐνεργήσατε τοῦτο δεόντος διὰ ψηφίσματος καὶ μὴ θέσῃτέ τι εἰς τὸ σύνταγμα· ἀλλ' εἰς τοῦτο πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν προσήκουσαν προσοχήν, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς παρελθόντας νόμους, μή τι παραβλέψωμεν κεκτημένα δικαιώματα.

Τὸ μὲν πρῶτον ἐτέθη εἰς Ἑλλάδα πενταετὲς διάστημα χρόνου διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν τοῦ πολίτου δικαιωμάτων, ἡ δ' ἐν Ἐπιδύρῳ συνέλευσις ἠλάττωσεν αὐτόν, καὶ ἡ ἐν Ἄστρει ἐτι πλέον, μέχρις οὗ ἡ ἐν Τροιζῆνι ἐξωμοίωσε πάντας τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μικρὸν περιορισμὸν θέσασα διὰ τοὺς ἀλλοτρίους. Τότε ἐτιμῆθησαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι ἐξώθεν ἐλθόντες συνηγωνίζοντο μετ' αὐτῶν, ἄλλοι μὲν νομοθέται γενόμενοι, ἄλλοι δὲ ἄλλας τιμὰς ἀποκτῶντας. Τὸ σύνταγμα λοιπὸν τῆς Τροιζῆνος δὲν θέτει καμμίαν διάκρισιν· πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὁμιλοῦντας θεωρεῖ Ἕλληνας. Ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἔλαβον τὰ ὅπλα, δὲν ὑπάρχει διαφωνία κατὰ τοῦτο· ὅσον δὲ διὰ τοὺς ἐλθόντας μετὰ τὸ 1827 περὶ τούτων γίνεται λόγος· εἰπόντινες ὅτι τὸ σύνταγμα Τροιζῆνος ὑπεσχέθη κοινότητα ἀγαθῶν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι κοινὸς καὶ ὁ ἀγὼν, ὅστις ὅμως, ἂν ἐγένετο κοινὸς ὑπὸ πάντων, τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος δὲν ἤθελον εἶναι, ὅποια εἰσὶ σήμερον. Εἰς τούτους δὲ ἀπαντῶ, ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς προπαρασκευῆς τοῦ πολέμου πάντα τὰ εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν ἀποβλέποντα ἐνεργοῦντο κοινῶς ὑπὸ πάντων. Οὐδεμίαν διάκρισιν τόπου ὑπῆρξεν εἰς τὴν σύστασιν τῆς φιλικῆς ἐταιρίας. Πάντοῦ ἅμα ἐξερράγει ἡ ἐπανάστασις, ἠκούσθησαν αἱ θυσαί τῶν ἐν Βλαχία προκινδυνευσάντων συναδελφῶν, οἵτινες ἔφερον τὸν μέγαν ἐκείνον περισπασμὸν εἰς τὴν Τουρκίαν· Πᾶσαι ἔπειτα αἱ ἐπαρχίαι ἐπαναστάτησαν, καὶ λαμπρὸν ἔγγραφον, εὐρισκόμενον εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα, προσμαρτυρεῖ, ὅτι ὁ ἀγὼν ἦτο κοινός, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ὠφελήματα κρινά· ἐταιρία λοιπὸν ἦτο

ἀγών, τῆς ὁποίας τά τε κέρδη καὶ αἱ ζημίαι ἦτο κοινὰ εἰς ὅλα τὰ μέλη της. Τοιοῦτον τὸν χαρακτηρίζει ἡ αἱματοχυσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐθεώρησεν αὐτὸν ἡ Τουρκία, σφάζουσα ἀπανταχοῦ τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀλληλεγγύους· τὸ ὅτι δὲ ὑπέκριναν εἰς τὸν ἑαρὺν τοῦ πολέμου ὄγκον, ἐσφάγησαν, καὶ ἠχμαλωτίσθησαν, δὲν ἀλλάζει τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ποσῶς· ὡς οὐδὲ ἐταιρία κηρύττει ἀμέτοχον κέρδους τὸν ζημιωθέντα ἐξ ἐπιχειρήσεως τινὸς κοινωνόν, οὕτω θεωρήσασα καὶ ἡ Εὐρώπη τὸ πρᾶγμα, ἐκήρυξε διὰ τῶν πρωτοκόλλων τὰ περὶ μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων τῶν λαβουσῶν τὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν, καὶ τῶν οἰκογενειῶν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν παραλίων τῆς Ἀσίας, αἵτινες ἐπαθον ἀνίατα κακὰ· θέλομεν ἀρνηθῇ σήμερον τὸ δικαίωμα τοῦ ὑπαλλήλου εἰς αὐτούς; εἶπε ποτὲ ἡ Εὐρώπη νὰ παύσῃ ἡ σφαγὴ τῶν κατοικούντων εἰς τοὺς τόπους τῆς Τουρκίας Ἑλλήνων, τόσον ἀνιλεῶς ἠκολούθη αὕτη· ἐπέκεινα τῶν χιλίων ἑκακοπράγησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐσύρθησαν εἰς τὰς εἰρκτάς. Πάντες οὗτοι ἐπεθύμουν νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἑλλάδα, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθησαν. Ἦλθον δὲ μετὰ ταῦτα ἠκρωτηριασμένοι ἐκ τῶν βασάνων τῶν Τούρκων· εἰς τούτων ἐπὶ παραδείγματι εἶναι καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Γ. Μαυροκορδάτος, ὅστις ἐννέα ὁλόκληρα ἔτη ἔμεινεν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔνεκα τούτου ὑπέφερε καὶ προσωρινὴν τύφλωσιν. Ὡς πρὸς τὰς παρὰ τινων γενομένας καταχρήσεις, αὗται δύνανται νὰ ἐξετασθῶσι παρὰ τῶν μετὰ ταῦτα Βουλῶν, αἵτινες ἐξ ὑμῶν αὐτῶν θέλουσι σύγκεισθαι, καὶ νὰ τιμωρηθῶσι προσηκόντως. Ἀλλ' ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἀρκῇ, ἅς γίνῃ τότε ψήφισμα ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὸν καταλληλότερον τρόπον.

Ἡμεῖς ὅμως, καθὼ πάσχοντες, δὲν εἵμεθα οἱ ἀρμοδιώτεροι τοῦ πράγματος κριταί· πρέπει νὰ προσέξωμεν, μήπως σφάλλωμεν, διότι τὰ σφάλματα ἡμῶν δὲν θέλουσι δυνηθῇ πλέον νὰ θεραπευθῶσιν· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἡ πεποίθησίς μου εἶναι πάντῃ διάφορος, στηρίζομένη εἰς τὴν ἀξιέπαινον ἀνοχὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου, τὴν ὁποίαν ὅλος ὁ κόσμος ἐθαύμασε. Δὲν ἀρνείσθε τὰ ὑπουργήματα εἰς τοὺς ἐλθόντας πρὸ τοῦ 1827, καὶ συναγωνισθέντας, ἀλλ' ὁ πόλεμος ἔπαυσεν, ὡς νομίζω κατὰ τὰ 29, ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πολέμου τῆς Πέτρας ὁ μακαρίτης Δ. Ὑψηλάντης ἐπέστεψε τὸ μέγα ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡ Ὑψηλάντικὴ οἰκογένεια ἐπεχείρησεν. Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως ἐπαρουσίασε τροποποιήσιν, τὴν ὁποίαν κανεῖς δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ κατὰ τοῦτο.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων, εἶπεν, οἱ κάτοικοι ἐκεῖνων μόνον τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα πραγματικῶς ἔλαβον τὰ ὅπλα, καθ' ὅσον ἦλθον εἰς Ἑλλάδα, οὐχὶ δ' ἐν γένει Θεσσαλία, Μακεδονία κτλ.

τούτο είναι δίκαιον, ἀλλ' ἐπίσης δίκαιον νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τούτους καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες εὐρισκόμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας των, καὶ μὴ δυνηθέντες, ἔνεκα τῶν τοῦ πολέμου περιστάσεων νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἑλλάδα, ἔμειναν ἐκεῖ, καὶ οὐχὶ ἤττον ὑπέφερον τὰ τοῦ πολέμου δεινά.

Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας, τὸ ὁποῖον ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως ἀνέφερε δὲν ἔχει οὕτω. Διότι κατὰ τὰ πρωτόκολλα τοῦ 1814 ἀφηρέθησαν ἐπαρχίαι ἐν τῇ Γαλλίᾳ τὰς ὁποίας αὐτὴ εἶχε κατακτήσει. Τότε λοιπὸν ἐκηρύχθη, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἔμειναν εἰς τὴν Γαλλίαν, μετὰ δεκαετὲς διάστημα νὰ ᾔναι Γάλλοι. Νὰ γίνῃ δὲ ἐγγραφὴ, ἂν δὲν ἔγινε, καὶ νὰ λογισθῇ ὁ παρελθὼν χρόνος.

Ἐπίσης τὰ δικαστήρια τῶν Παρισίων ἀπεφάνθησαν, ὅτι ἐάν τις παρέλειπε νὰ ζητήσῃ τὴν πολιτογράφειαν, δύναται νὰ λάβῃ αὐτὴν ἅμα τὴν ζητήσῃ. Δυνάμεθα ἐντὸς τοῦ νόμου νὰ κηρύξωμεν, ὅτι, ὅσοι μὲν, ἀνήκοντες εἰς τὰς λαβούσας τὰ ὅπλα ἐπαρχίας, ἤλθον καὶ ἔλαβον ἀμέσως ὑπευργήματα, δὲν δύνανται πλέον νὰ κατέχωσιν αὐτὰ, πρὶν ἢ ιδιοτεύσωσι πέντε ἢ τρία ἔτη, καὶ ἀποκτήσωσιν 150 ταλλήρων ιδιοκτησίαν, ἔπειτα ὡς πρὸς τοὺς Καθηγητὰς, εἶπε, τῶν ὑποίων τὸ ἔργον δύναται πᾶς τις νὰ ἐννοησῇ, πόσον εἶναι κοινοφελὲς, πρέπει νὰ δώσωμεν τὴν ἄδειαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ μισθοδοτῇ αὐτούς.

Ὡς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν, ἐπρόσθεσεν εἶναι εἰδικὸς νόμος, λέγων, ὅστις εἴτε Ἕλλην, εἴτε μὴ, ὑπηρετήσῃ ἐπὶ διετίαν στρατιωτικῶς εἶναι πολίτης Ἕλλην (ἀνέγνω ψήφισμα Τροιζῆνος). ὅθεν δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸ 4 ἄρθρον οἱ καταταχθέντες εἰς τὸ στρατιωτικὸν ὁμογενεῖς· ἐὰν δὲ καὶ ἐνταῦθα συνέβησαν καταχρήσεις, δύνανται διοικητικῶς μετὰ ταῦτα νὰ διορθωθῶσι· Διότι, ἂν ἤδη τεθῶσιν εἰς ἀργίαν, θέλει γίνῃ βάρος εἰς τὸ ταμεῖον νέον, ὡς ἐκ τοῦ προβιβασμοῦ ἄλλων στρατιωτικῶν εἰς τὴν θέσιν τούτων, οἵτινες πάντοτε θέλουσιν ἔχει τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ.

Ἐνταῦθα ζητηθείσης παρὰ πολλῶν τῆς διακοπῆς τῶν συζητήσεων εἰς τὴν ἐπιούσαν, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 5 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Ν. Δρόσος.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.